

Styre: Fakultetsstyret ved Det humanistiske fakultet

Styresak: 14/17

Møtedato: 21.03.2017

Dato: 24.02.2017

Arkivsaknr: 2017/898-UNU

Meldinger 2016

Dokumenter i saken

- Forskningsmelding, forskerutdanningsmelding og utdanningsmelding 2016
- Meldinger fra grunnenhetene
- Brev til grunnenhetene fra fakultetet datert 16.01.17
- Brev fra universitetsdirektøren datert 05.01.17 med mal for meldinger

Om meldingene 2016

I brev av 05.01.17 fra universitetsdirektøren blir fakultetene bedt om å utarbeide forsknings-, forskerutdannings- og utdanningsmelding for 2016 med frist 21.04.17.

Universitetsledelsen er opptatt av at meldingene skal ha et hensiktsmessig format, som både sikrer effektiv rapportering og tydelig får fram satsinger og resultat, styrker og svakheter. Det er ikke lagt opp til at fakultetene skal kommentere resultater for rapporteringsåret, men kun besvare spørsmålene i malen. Meldingene bør til sammen ikke overstige 6 sider.

Som grunnlag for fakultetets meldinger ble grunnenhetene bedt om å utarbeide kortfattede meldinger med utgangspunkt i universitetsdirektørens spørsmål. I utdanningsmeldingen ble enhetene bedt om å ha spesielt fokus på første kulepunkt (*Utdanningskvalitet*) og tredje kulepunkt (*Oppfølging av handlingsplaner*) i sine meldinger. Det ble informert om at fakultetet ville utarbeide svar på andre kulepunkt (*Portefølje og dimensjonering*). Meldingene fra grunnenhetene er vedlagt.

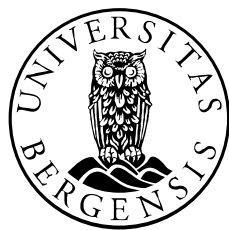
Forskings- og forskerutdanningsmeldingen ble behandlet av FFU i møte 08.03.17, mens utdanningsmeldingen ble behandlet av Studiestyret i møte 09.03.17. Innspill fra FFU og Studiestyret er innarbeidet i meldingene.

Forslag til vedtak:

Fakultetsstyret godkjenner forskningsmelding, forskerutdanningsmelding og utdanningsmelding for 2016 i samsvar med forslaget og de endringene som framkom i møtet. Dekanen får fullmakt til å slutføre meldingene.

Margareth Hagen
dekan

Trine Moe
fakultetsdirektør

UNIVERSITETET I BERGEN
Det humanistiske fakultet

FORSKNINGSMELDINGEN 2016

OPPFØLGING AV FAGLIGE PRIORITERINGER OG TILTAK FOR ØKT TVERRFAGLIG SAMARBEID

Forskningen ved Det humanistiske fakultet er sterkt disiplinorientert. Samtidig viser aktiviteten til forskergrupper og individuelle forskere ved fakultetet et omfattende samarbeid på tvers av disiplinrensere i så vel eksternt som internt finansierte forskningsprosjekter.

UiBs strategi *Hav, liv og samfunn, 2016-2022*, der etableringen av en kunnskapsklynge innen middelalderforskning inngår, er blitt fulgt opp i 2016. *Middelalderklyngen* har som ambisjon å bli en tverrfaglig og tverrfakultær drivkraft for middelalderstudier i nær kontakt med regionale institusjoner og med en sterk internasjonal orientering. Den skal videreføre de sterke tradisjonene de humanistiske fagene har innenfor middelalderforskning og utvikle kontakten med eksterne regionale aktører, bl.a. skolen, museene og reiselivsnæringen. Klyngen skal bli et samlende kraftsentrum for forskning om middelalderen på et høyt internasjonalt nivå og en pådriver for lokal og nasjonal kunnskapsformidling som viser middelalderens relevans i en bredere og samtidig kontekst. Klyngen er fortsatt i oppbyggingsfasen, men ved inngangen til 2017 er fakultetet kommet et godt stykke på vei med å få på plass oppstartmidler til faglig prosjektleder, lokaler og administrative støttefunksjoner. Fakultet har i 2016 også utlyst øremerkede stipendiatstillinger i middelalderforskning, og tre stipendiater starter opp i 2017.

For å styrke det tverrfakultære forskningssamarbeidet, også med henblikk på den planlagte helseklyngen, har fakultetet i 2016 lyst ut en øremerket stipendiatstilling innenfor medisinsk humaniora (*Medical Humanities*) som starter i 2017.

Gjennom *Toppforskprogrammet* er det i 2016 etablert en stilling ved Institutt for filosofi og førstesemesterstudier. Programmet er et samarbeid mellom Bergen Forskningsstiftelse og UiB og svarer på regjeringens målsetting om å etablere flere verdensledende forskningsmiljøer ved norske universiteter. Michael Baumgartner tiltrer denne stillingen i 2017. Han forsker på vitenskapsfilosofi og logikk, med vekt på kausalitet og logisk formalisering. Forskningen åpner for samarbeidsmuligheter med samfunnsfag, biologi og medisin.

Enhetene har arbeidet målrettet for å utvikle konkurransedyktige, eksternt finansierte tverrfaglige forskningsprosjekter. Innenfor Forskningsrådets program Samfunnsutviklingens kulturelle forutsetninger (SAMKUL) fikk HF/UiB tildelt tre av de 11 prosjektene som ble innvilget i 2016:

- *Waiting for an uncertain future: the temporalities of irregular migration* (SKOK, prosjektleder Christine M. Jacobsen). Prosjektet undersøker hvordan flykninger opplever å få satt livet sitt på vent.
- *Historicizing the ageing self: Literature, medicine, psychology, law* (IF, prosjektleder Margery Vibe Skagen). Prosjektet undersøker de symbolske, filosofiske og kulturelle aspektene ved menneskelig aldring.
- *A Narratology of Criminal Cases* (LLE, prosjektleder Frode Helmich Pedersen). Prosjektet undersøker hvordan fortellinger påvirker utfallet av norske straffeprosesser.

Innenfor Forskningsrådets tiårige program for klimaforskning (KLIMAFORSK) fikk HF/UiB tildelt ett av totalt 11 forskningsprosjekter:

- *The Future is Now: Temporality and Exemplarity in Climate Change Discourses* (AHKR, prosjektleder Kyrre Kverndokk). Prosjektet undersøker samspillet mellom fortid, nåtid og fremtid i tre ulike typer klimadiskurser.

Tildelingene i 2016 samsvarer godt med UiBs strategiske satsingsområder for perioden 2016-2022, *globale samfunnsutfordringer* (migrasjon, helse og ulikhet) og *klima og energiomstilling*.

Fakultet har som målsetting å få minst ett Senter for fremragende forskning, og i 2016 gikk to av fakultetets SFF-søknader (SVT og AHKR) til 2. runde i vurderingsprosessen i Forskningsrådet. Resultatet vil foreligge i mars 2017. Begge søknadene er preget av omfattende tverrfaglig samarbeid.

For å støtte og gi økt oppmerksomhet til yngre forskere innførte fakultetet i 2016 en pris for unge forskere i humanistiske fag. Prisen tildeles for fremragende vitenskapelig arbeid utført av en ansatt eller en ph.d.-kandidat ved Det humanistiske fakultet som er 34 år eller yngre i tildelingsåret. Den første prisvinneren var førsteamanuensis i filosofi Ole Hjortland, som i 2017 også mottok Meltzerprisen for yngre forskere.

For å skape en møteplass på tvers av instituttgrensene innførte fakultetet i 2016 Café humaniora, en foredragsserie der forskere ved fakultetet drøfter problemstillinger knyttet til tverrfaglighet med utgangspunkt i egen forskning. Det ble avholdt 8 møter i 2016, og aktiviteten fortsetter i 2017.

PRIORITERT FORSKNINGSSAMARBEID MED ANDRE FORSKNINGSinSTITUSJONER SAMT SAMFUNN- OG NÆRINGSLIV- LOKALT, NASJONALT OG INTERNASJONALT

Fakultetets enheter rapporterer om omfattende samarbeid med forskningsinstitusjoner i inn- og utland. Fakultetets fagmiljøer samarbeider godt med andre fakulteter ved UiB, andre universiteter, høyskoler og forskningsinstitutter. Mange prosjekter har en tydelig samfunnsprofil som dels innebærer samarbeid med andre sektorer, for eksempel prosjekter innen utdanningsforskning (Nasjonale prøver og fagdidaktikk) ved Institutt for fremmedspråk eller utvikling og forvaltning av forskningsressurser, som for eksempel Språksamlingene og Ludvig Hølbergs skrifter ved Institutt for lingvistiske, litterære og estetiske studier (LLE). Språksamlingene ble i 2016 flyttet fra Oslo, og det pågår en omfattende organiseringsprosess ledet fra universitetsbiblioteket. Når denne prosessen er fullført, vil forskningssamarbeidet med fakultetets fagmiljøer bli sentralt. Det er levert en omfattende søknad til Kulturdepartementet om ferdigstilling av Norsk ordbok, samt andre søknader med leksikografisk siktemål. Forskergruppen LaMoRe ved LLE leder de nasjonale infrastrukturprosjektene INESS (sammen med UNI Research) og CLARINO.

Evalueringen av humanistisk forskning i Norge ventes ferdig før sommeren 2017. Fagmiljøene har blant annet sendt inn konkrete eksempler på samarbeid og samfunnsbidrag i forbindelse med evalueringen. Evalueringsrapporten fra forskningsrådet og tiltakene som regjeringens stortingsmelding om humaniora, som legges frem i mars, foreslår vil i 2017 få stor oppmerksomhet ved fakultet.

Etableringen av Middelalderklyngen gir muligheter for å knytte kontakter med andre fagfelt, lokale institusjoner og næringslivet. I denne sammenhengen ønsker fakultetet å styrke samarbeidet med Bergen Teknologioverføring (BTO) med tanke på bidrag til tjenesteinnovasjon i tilknyttede virksomheter, og for bistand til ulike støttetjenester.

Fakultetets tildelinger under Strategiske program for internasjonalt forsknings- og undervisningssamarbeid (SPIRE) samsvarer godt med satsingsområder i UiBs strategi 2016-2022, både for internasjonalisering og EU-finansierte satsinger. SKOK deltar i et samarbeidsprosjekt om fremragende forskerutdanning innen kjønnsforskning over fire år, i samarbeid med Sverige, Ungarn og Sør-Afrika, finansiert av SPIRE-midler og den svenske stiftelsen STINT. Prosjektet innebærer omfattende utvekslingsaktivitet med jevnlig workshops og forskningsopphold for ph.d- og postdoktorstipendiater. Ved IF og FOF er målsettingen at såkornmidlene fra SPIRE til nettverks- og partnerskapsamarbeid skal kunne ut i H2020 (ERC) søknader.

STATUS FOR OPPFØLGING AV HANDLINGSPLAN FOR EU-FINANSIERT SATSNINGER

Fakultetet har jobbet systematisk med å motivere til søknader under H2020. Særlig SVT har stor søknadsaktivitet, har fått tilslag på og er i ferd med å igangsette flere nye prosjekter i H2020, som for eksempel CANDID (*Checking assumptions and promoting responsibility in smart development projects*) der SVT er koordinator. SVT er dessuten partner i et H2020-prosjekt om integritet i

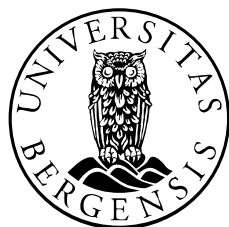
forskning (ENERI) som hadde oppstart i 2016. Institutt for arkeologi, historie, kultur- og religionsvitenskap deltar i et prosjekt som startet opp i 2016 finansiert av EU gjennom HERA: *Understanding Shari'a: Perfect Past/Imperfect Present*. Andre EU-finansierte prosjekter med SVT som partner er HEIRRI om undervisning av RRI i høyere utdanning (H2020), SYNENERGENE (EU FP7) om syntetisk biologi, MAGIC om governance av komplekse systemer og PARENT (H2020) om smarte løsninger i energisektoren. SVT har tatt initiativ til at senteret kan ha en beredskapsfunksjon for hele UiB i forhold til ELSA (Ethical, Legal and Social Aspects of science and technology)/RRI (Responsible Research and Innovation). Forskningens samfunnsansvar, ELSA og RRI er blitt stadig viktigere forskningspolitiske prinsipper. Denne typen kompetanse vil i større grad bli etterspurt i og med at H2020, og også NFR, gjør RRI til et obligatorisk tverrgående prinsipp. Prosjekter som ikke besitter denne typen kompetanse vil derfor kunne ekskluderes fra deltakelse i H2020 og store NFR-programmer.

Fakultetet har arbeidet systematisk for å motivere søknader til mobilitetsprogrammet Marie Skodowska-Curie actions og fikk rekordhøy gjennomslag med 3 tildelinger for forskere som får støtte til å bygge en internasjonal karriere, knyttet til fakultetets fagmiljø der de skal veiledes. Fakultet har hatt som målsetting å sende minst en søknad til hver av kategoriene for ERC. Målsettingen ble nådd og 2 søknader er til vurdering.

TILTAK FOR ØKT PUBLISERING

DBH-tall for 2016 er ennå ikke klare. Foreløpige tall tyder på at nivået vil bli jevnt med foregående år. Endringen i publiseringsindikatoren i 2015 som gir økt belønning for samforfatterskap har likevel ført til at HF's andel av publikasjonspoengene er redusert med en tredjedel. Fakultetet mener at denne effekten er uheldig og ikke tilgodeser de arbeidsmåter og samarbeidsformer som er vanlige i humanistiske fag; endringen er derfor ikke fagnøytral. Publisering har for øvrig stor oppmerksomhet ved enhetene og ansatte oppfordres til å publisere i anerkjente publiseringskanaler (forlag og tidsskrift). Fagmiljøene arbeider med å påvirke nivå-plasseringen av enkelttidsskrift gjennom fagråd. Publisering er også et viktig tema i medarbeidersamtalene på enhetene. Flere institutt og sentre markerer bokutgivelser og publiserte artikler i faste faglig-sosiale sammenhenger.

Høringen i forbindelse med arbeidet for nye nasjonale retningslinjer for åpen tilgang til forskningsresultater er blitt drøftet og fulgt på alle nivå. Forslaget om en faktor for åpen publisering i publiseringsindikatoren vil favorisere fag der det primært publiseres i tidsskrifter, hvor åpen tilgang er mer utbredt, på bekostning av fag som i stor utstrekning benytter seg av andre publiseringskanaler. Det vil innebære en ytterligere vridning av publiseringsindikatoren i humanioras disfavør.

UNIVERSITETET I BERGEN
Det humanistiske fakultet

FORSKERUTDANNINGSMELDINGEN 2016

OPPFØLGING AV FAKULTETETS PRIORITERINGER FOR FORSKERUTDANNINGEN. FORHOLDET MELLOM FORSKERUTDANNING OG FORSKNINGSSATSNINGER.

Hovedansvaret for kandidatenes forskerutdanning ligger på grunnenhetene, og enhetene har derfor stor frihet til å definere sine egne prioriteringer for 2017. Fakultetet, og særskilt Forsknings- og forskerutdanningsutvalget, har likevel et overordnet faglig ansvar for å sikre kvaliteten i forskerutdanningen og at enhetenes disposisjoner er i samsvar med fakultetets felles mål.

Ett felles mål for Fakultetet er å gjøre seg sterkt gjeldende i UiBs satsinger, gjennom å ta ansvar for UiBs klynge for middelalderstudier, og arbeide for at humanistiske fagperspektiv gjøres gjeldende i alle sammenhenger der det er relevant. (jf. Strategisk plan 2016-22). Av åtte midlertidige fireårige rekrutteringsstillinger tildelt med halvårseffekt i 2016 ble to øremerket for middelalderstudier, én for Medical Humanities og én for arbeid med språksamlingene som HF har overtatt fra UiO. Også seks midlertidige fireårige rekrutteringsstillinger tildelt med halvårseffekt i 2017 holdes tilbake på fakultetsnivå for å disponeres til strategiske formål.

Siden 2010 har alle fakultetets 65 faste stipendiathjemler vært fordelt til grunnenhetene, som lyser ut ledige stillinger ut fra egne prioriteringer og behov. 3 av disse ble tidligere disponert av Griegakademiet, og går fra 2017 inn i det nye Fakultet for kunst, musikk og design. Fra 2017 er det videre besluttet at rammen for grunnenhetene skal justeres hvert år i forbindelse med budsjettbehandlingen. I den forbindelse har fakultetet øremerket ytterligere 2 stillinger til middelalderstudier. De resterende 60 er fordelt mellom grunnenhetene etter et ny fordelingsmodell som baserer seg på antall årsverk i faste ordinære førsteamanuensis- og professorstillinger.

Fakultetet arbeidet i 2016 for å styrke sitt handlingsrom, med det formål å kunne arbeide strategisk og påvirke forskningssatsningene ved fakultetet. Dette arbeidet fortsetter i 2017.

OPPTAK, GJENNOMSTRØMMING, FRAFALL, DISPUTASER OG UNDERKJENNINGER – KORT BESKRIVELSE AV SITUASJONEN OG PLANLAGTE TILTAK

I 2016 ble det tatt opp 7 nye kandidater til doktorgradsprogrammet ved Det humanistiske fakultet, mens tallet på oppnådde grader var 23 ph.d.-grader og 1 dr.philos.-grad. Én av ph.d.-gradene var tilknyttet kvoteprogrammet. Korrigert for permisjoner viser tallene at 7 kandidater leverte på normert tid eller tidligere, mens 6 leverte innen 6 måneder etter normert tid. Kun én kandidat hadde en nettotid på mer enn 4 år.

Antallet avlagte ph.d.-grader viser en tydelig oppgang i forhold til 2015 (17), og en liten nedgang i forhold til 2014 (25). Sett under ett vurderer Fakultetet fjorårets gjennomstrømming som tilfredsstillende og innenfor naturlig fluktusjon. Samtidig kan det konstateres en viss forbedring i gjennomstrømmingshastigheten i forhold til foregående år.

2 ph.d.-avhandlinger ble underkjent (1. gang) i løpet av 2016. Én tidligere stipendiat har trukket seg fra programmet, flere år etter at finansieringsperioden gikk ut. Fakultetets fremste tiltak for å unngå frafall og underkjenning er fremdeles tett oppfølging og god integrasjon i forskningsmiljøet.

Alle enhetene skal ha faste rutiner for oppfølging av kandidater i slutfasen. Et godt virkemiddel som forvaltes lokalt, og som øker i omfang, er bruken av sluttseminar eller prøvedisputas, der forskere med spesialkompetanse inviteres til å vurdere og gi innspill til avhandlingen når det nærmer seg innlevering. Ett av våre institutter praktiserer såkalt sluttsamtale, der kandidaten kalles inn til et møte sammen med veileder og instituttleder, for å avklare status og planlegge det praktiske løpet frem mot forventet innleveringsdato.

Tett oppfølging av kandidatene er en avgjørende suksessfaktor og en forutsetning for å kunne sette i verk effektive tiltak. Slike tiltak må settes i verk innenfor stipendiatperioden, da mulighetene begrenses dramatisk når kandidaten begynner i annet arbeid. Enhetene melder at de i økende grad tar i bruk eller forbedrer bruken av virkemidler som forventes også å ha en positiv effekt på gjennomstrømningen, som god faglig og sosial integrering i forskergrupper og i fagmiljøene, fremdriftsrapportering, medarbeidersamtaler, midtveisevaluering, sluttsamtaler, sluttseminar, bruk av mer enn én veileder og mentorordning knyttet til stipendiatenes undervisning.

VEILEDEROPPLÆRING OG KARRIEREVEILEDNING – BESKRIVELSE AV SITUASJONEN OG PLANLAGTE TILTAK

Det gjennomføres i dag ingen formell veilederopplæring verken i regi av fakultet eller grunnenheter. Det skjer likevel på de fleste enhetene en uformell kompetanseutvikling i institusjonaliserte rammer i form av veilederforum, der veiledere kommer sammen, utveksler erfaringer og diskuterer både generelle og mer spesifikke problemstillinger. Noen enheter mener dette er tilstrekkelig som veilederopplæringstiltak, mens andre enheter etterlyser et sentralisert tilbud på fakultetsnivå. Fakultetet har også i 2016 oppfordret sine veiledere til å benytte seg av det pedagogiske tilbudet som tilbys de vitenskapelig ansatte i regi av Uniped. Fakultetet ønsker å delta aktivt i den organiserte veilederopplæringen som nå planlegges sentralt på UiB.

Det tilbys i liten grad formell eller uformell karriereveiledning for stipendiater ved HF utover det som gis av den enkelte veileder, og bare ett institutt melder om rutinemessig oppfølging av dette temaet. Fakultetet ønsker at karriereveiledning skal integreres i oppfølgingen av alle kandidater og ønsker å følge dette opp i 2017.

Fakultetet har av økonomiske grunner i 2016 redusert tilbudet av kurs i Overførbare ferdigheter (5 stp., en obligatorisk komponent i opplæringsdelen) fra tre til to kurs. Et større tilbud er ønskelig, og fakultetet ønsker et nærmere samarbeid med andre fakulteter, og med FA, om utviklingen av karrierefremmende kurs som kan gå inn her.

INTERNASJONALISERING – BESKRIVELSE AV SITUASJONEN, EVENTUELLE TILTAK FOR INTERNASJONAL REKRUTTERING OG FOR Å ØKE INTERNASJONALE OPPHOLD FOR PH.D.-KANDIDATENE

Det er et mål for fakultetet at så mange som mulig av fakultetets doktorgradskandidater skal gjennomføre et lengre utenlandsopphold i stipendperioden. Ansvaret for at dette skjer, ligger hos veileder, forskningsmiljøet kandidaten tilhører og enhetens faglige ledelse. Tidligere har flere enheter praktiserer en ordning med reisestøtte, men på grunn av den økonomiske situasjonen har de fleste sett seg tvunget til å slutte med dette. Interessen for å gjennomføre utenlandsopphold er klart til stede, men de økonomiske ressursene oppleves som utilstrekkelige for at utenlandsopphold kan gjennomføres i ønskelig omfang.

Vi ser likevel at kandidatene deltar stadig mer aktivt på internasjonale konferanser og får uttelling for dette i opplæringsdelen. De skaffer seg internasjonale nettverk på sine forskningsfelt, og flere kandidater har biveiledere fra utenlandske universiteter. Fakultetet vil i dialog med enhetene arbeide aktivt for at denne utviklingen fortsetter.

Fakultetet registrerer dessuten at andelen utenlandske søkere til utlyste stipendiatstillinger er økende. I 2016 ble 23 godkjente doktorgrader (9 ph.d. og 1 dr.philos.) tildelt utenlandske statsborgere.

Utdanningsmelding 2016 Det humanistiske fakultet

Utdanningskvalitet: Status for fremdrift av igangsatte kvalitetstiltak og vurdering av behov for nye, inkludert oppfølging av resultater fra Studiebarometeret. Orientering om gjennomførte programevalueringer i 2016 og status for revisjonsarbeidet i studieprogrammene og informasjon om arbeid med økt gjennomstrømming og reduksjon av frafall i studieprogrammene.

Status for fremdrift av igangsatte kvalitetstiltak og vurdering av behov for nye, inkludert oppfølging av resultater fra Studiebarometeret.

I Det humanistiske fakultets strategiske plan 2016-2022, vedtatt 24.11.15, er en av de prioriterte oppgavene å gjennomgå studieprogramporteføljen ved fakultetet. Målet er å forvalte og videreutvikle et bredt og tverrfaglig studietilbud. I løpet av 2016 har fakultetet gjennomgått og revidert studieprogramporteføljen med sikte på bedre utnyttelse av fakultetets bredde. Dette arbeidet gjennomføres i prosjektet HF2018. I desember 2016 vedtok fakultetsstyret ny studieprogramportefølje ved HF. Porteføljen består nå av færre og større tverrfaglige studieprogram og det skal utvikles fellesemner både på tvers av fag og institutt. Studieprogrammene og undervisningsressursene er utviklet med tanke på å fordele ressursene best mulig mellom programmene. Målet om å sikre fakultetet en langsiktig solid økonomi, sørge for gode vilkår for forskere og undervisere, samt å ivareta de små fagene ved fakultetet vil bidra til økt studiekvalitet. Hvordan studiekvalitet kan ivaretas og videreutvikles som en del av prosjektet er et gjennomgående tema i HF2018.

I tillegg til prosjekt HF2018 arbeides det godt med ulike større og mindre kvalitetstiltak. Fakultetet videreførte i 2016 ordningen fra 2015 med gruppemottak i studiestartuken. Mottaket av nye studenter har fungert svært tilfredsstillende de to årene vi har gjennomført dette, og både deltakere og gruppeledere har gitt gode evalueringer av opplegget. Gruppemottaket vil bli videreført også i 2017. Fakultetet vil videreutvikle mottaket i tråd med erfaring og evaluering av tiltaket. Målet er å gi studentene en best mulig studiestart, et trygt sosialt miljø og tilhørighet fra dag én og å motvirke frafall.

Institutt for arkeologi, historie, kultur- og religionsvitenskap (AHKR) har gjennomført uformelle undersøkelser blant studentene og bedt dem melde inn forelesere som de mener fortjener hederlig omtale for sin undervisningsinnsats. Instituttet ser at studentene har et stort engasjement for undervisning og deres tilbakemeldinger er videreformidlet til foreleserne som opplever tilbakemeldingene som motiverende. Instituttet bemerker at det kanskje bør vurderes mer formelle tiltak for å verdsette og anerkjenne god undervisning da dette bidrar til økt studiekvalitet. Emnet AHKR201 *Praksis i arbeidslivet* mottok i 2016 HFs Spurveuglepris, fakultetets egen studiekvalitetspris. Emnet er både tverrfaglig og praksisbasert og får gode tilbakemeldinger.

Ved Institutt for fremmedspråk har flere av fagene gjennomført digitaliseringsprosjekter; f.eks. innspilling av videoforelesninger («flipped classroom») som skaper rom for aktiv læring og en ny tilnærming til fagstoffet i møtet mellom student og underviser. Instituttet gjør et stort arbeid med å utvikle nye/alternative undervisningsformer. I samarbeid med institutt for lingvistiske, litterære og estetiske studier (LLE) og Karrieresenteret har IF også arrangert skreddersydde jobbsøkerkurs for studentene. Instituttet arbeider ellers aktivt for å opprette studentutvekslingsavtaler noe som er særlig viktig del av kvaliteten i utdanningen på fremmedspråk.

LLE har videreført mentorordningen ved allmenn litteraturvitenskap hvor masterstudenter fungerer som mentorer for nye studenter. Fagmiljøet i teatervitenskap har etablert et prosjekt for å utrede modeller for praksissamarbeid innen teatervitenskap og beslektede kultur- og kunstfag ved HF. Prosjektet har utarbeidet en rapport som vil ligge til grunn for LLEs videre arbeid med å etablere praksissamarbeid med lokale kunst- og kulturorganisasjoner på BA og MA nivå. Rapporten forventes også komme til nytte i etablering av praksis i andre fag. Nordisk litteratur har utviklet kursopplegg for studentaktiv undervisning i forbindelse med å skrive en introduksjonsbok i sjangerteori.

Institutt for filosofi og førstesemesterstudier (FoF) viderefører sin velfungerende mentorordning. Ordningen innebærer at nye studenter møter en tildelt faglig ansatt to til tre ganger i semesteret. Evalueringer viser at dette er et positivt tiltak da det særlig er i studentenes første studieår man ser at det er frafall og at det derfor er viktig å videreføre tiltak som integrerer ferske studenter sosialt og faglig så tidlig som mulig. FoF trekker også frem et svært aktivt fagutvalg med studenter som har en særlig positiv effekt. Instituttet vil derfor legge til rette for at fagutvalget får gode arbeidsmuligheter. Instituttet har også hatt fokus på utvikling av nye emner, alumnuskartlegging, rekrutteringsfilm og nye evalueringsverktøy.

Senter for kvinne- og kjønnsforskning (SKOK) har iverksatt flere tiltak for å redusere frafall fra bachelorprogrammet, inkludert studentmottak for førstesemesterstudenter, økt tilrettelegging for aktivitet i fagutvalget, tildeling av akademisk kontaktperson til studenter og flere faglig-sosiale tilbud som faglunsjer og filmkvelder. Disse tiltakene vil bli videreført i 2017.

HF vil arbeide for å øke svarprosenten i Studiebarometeret slik at flere av programmene får resultater som kan vises statistisk, og at dataene samlet sett blir mer representative for studiekvaliteten ved fakultetet. Fakultetet ser også et behov for en tydeligere og mer samlet kampanje ved UiB generelt, for å øke studentenes motivasjon for å svare på Studiebarometeret. Resultatene på faglig tilbakemelding og veiledning ved HF er gode, mens utfordringene først og fremst er knyttet til tydelige jobbmuligheter og fagspesifikke ferdigheter. Dette vil fakultetet følge opp ved å arbeide videre for integrering av praksis og samarbeid med arbeidslivet samt bevisstgjøring og karriereveiledningskurs rettet mot studenter både på bachelor og masternivå, i samarbeid bl.a. med SiB karriere- og studiemestring.

I tillegg vil vi her legge inn en kort tekst som oppsummerer resultatene for 2016 og instituttens planer for oppfølging av resultatene på det enkelte program.

Orientering om gjennomførte programevalueringer i 2016 og status for revisjonsarbeidet i studieprogrammene og informasjon om arbeid med økt gjennomstrømming og reduksjon av frafall i studieprogrammene.

I forbindelse med HF2018 er alle bachelor- og masterprogrammer på HF grundig evaluert av fagmiljø og institutt. Revisjon av studieprogrammene er nedfelt i HF2018s anbefalte studieprogramportefølje. Fakultetet har en vel fungerende praksis med programsensorer med tilhørende gode rutiner for utvikling av rapporter, behandling av disse i fagmiljøene og videre behandling av rapportene i styregruppen. Som følge av HF2018 og nytt mandat for programstyrene ved HF, ser vi behov for en gjennomgang av rutinene for å sikre bl.a. god studentrepresentasjon og ansvarsfordeling på programmene. Noen avtaler må reforhandles grunnet HF2018 og nytt mandat for programstyrene er utarbeidet. Styregruppen har i 2016 mottatt programsensorrapporter fra følgende program: lektorutdanning med master i fremmedspråk og lektorutdanning med master i nordisk, russisk, BA musikk, nordisk språk og litteratur, norrøn filologi og norsk som andrespråk, japansk, MA historie, MA region og regionalisering, arabisk, spansk, kinesisk og engelsk. Programsensorrapporter blir

registrert i Studiekvalitetsportalen. Programsensorene og deres rapporter har dessuten gitt nyttige innspill i HF2018-prosessen.

I tillegg til allerede nevnte tiltak for reduksjon av frafall i studieprogrammene, som revisjon av studieprogrammene i HF 2018, studiestartgrupper ved studentmottaket om høsten og mentorordningen ved filosofi og litteraturvitenskap, vil vi nevne det generelt gode arbeidet ved instituttene for å legge til rette for velfungerende fagutvalg samt ulike lokale tiltak for økt kontakt mellom studenter og faglig ansatte. Vi vil også trekke fram en utprøving av nye former for studentaktiv læring ved IF og ved SKOK. Under emnet KVIK206 Gender and sexuality in a global context, har for eksempel senteret utviklet kurset «Gender, migration and time». Kurset gir studentene anledning til å diskutere pensum med forskere i det NFR-finansierte prosjektet *Waiting for an uncertain future: The temporalities of irregular migration*. Kurset gir en tett kobling mellom forskning og undervisning og stor grad av interaksjon mellom studenter og undervisere, noe som også gir økt studiekvalitet og kan motvirke frafall.

Portefølje og dimensjonering: Planer for endringer og dimensjonering av studietilbud og opptak.

I tråd med vedtak i studieporteføljeprosjektet HF2018, foreslås endringer i programporteføljen ved HF både i 2018 og i 2019. HF2018 innebærer i hovedsak en sammenslåing og konsentrasjon av fagdisipliner i større, tverrfaglige program. Det faktiske fagtilbudet ved HF beholdes i all hovedsak, men konsentreres i større grad omkring fellesemner og felles utdanningsledelse i studieprogram som omfatter flere fagdisipliner. Konkret innebærer omstruktureringen at en del program legges ned fra 2018, andre fra 2019, mens bredere program med fellesemner opprettes i disse steder, hhv. i 2018 og 2019.

Følgende studieprogram foreslås nedlagt i 2018:

- Bachelorprogram i historie
- Masterprogram i historie
- Bachelorprogram i kulturvitenskap
- Masterprogram i kulturvitenskap
- Bachelorprogram i nordisk språk og litteratur
- Masterprogram i nordisk språk og litteratur
- Bachelorprogram i norrøn filologi
- Masterprogram i norrøn filologi
- Bachelorprogram i norsk som andrespråk
- Bachelorprogram i kunsthistorie
- Bachelorprogram i klassisk filologi
- Masterprogram i latin
- Masterprogram i gresk
- Bachelorprogram i teatervitenskap
- Bachelorprogram i digital kultur

Samtidig foreslås oppretting av følgende studieprogram i 2018 (studieretninger i parentes, navn på programmer og studieretninger med forbehold om endringer):

- Bachelorprogram i historie og kulturvitenskap (historie, kulturvitenskap)
- Masterprogram i historie og kulturvitenskap (historie, kulturvitenskap)
- Masterprogram i klassiske språk (gresk, latin)
- Bachelorprogram i nordisk (nordisk språk og litteratur, norsk som andrespråk, norrøn filologi)
- Masterprogram i nordisk (nordisk språk og litteratur, norrøn filologi)
- Bachelorprogram i samtidskultur (digital kultur, teatervitenskap, moderne kunsthistorie)
- Bachelorprogram i kunsthistorie og klassiske språk (kunsthistorie, latin, gresk)

Følgende studieprogram foreslås nedlagt i 2019:

- Bachelorprogram i fransk
- Bachelorprogram i tysk
- Bachelorprogram i spansk og latinamerikastudier
- Bachelorprogram i italiensk
- Bachelorprogram i russisk
- Bachelorprogram i arabisk
- Masterprogram i arabisk
- Bachelorprogram i kinesisk
- Bachelorprogram i japansk

Følgende studieprogram foreslås opprettet i 2019 (studieretninger i parentes, navn på programmer og studieretninger med forbehold om endringer):

- Bachelorprogram i fremmedspråk (fransk språk og litteratur, tysk språk og litteratur, italiensk språk og litteratur, spansk språk og latinamerikastudier, russisk språk og litteratur)
- Bachelorprogram i arabisk med midtøstens kultur/historie
- Bachelorprogram i østasiatiske språk og kulturer (japansk språk og kultur, kinesisk språk og kultur)

Oppfølging av handlingsplaner: Status for oppfølging av Handlingsplan for etter- og videreutdanning 2015-2017.

Fakultetet har i 2016 fulgt opp Handlingsplan for etter- og videreutdanning 2015-2017 på alle områder og vi skal kort nevne noen eksempler:

Innsatsområde A: UiB satser på skolen: EVU-tilbudet ved LLE retter seg i hovedsak mot de som vil eller som allerede underviser i skolen, med et emnetilbud særlig spisset mot norskfaget, f.eks. PRISME (norsk som andrespråk) og Fjernord, hvor instituttet erfarer en markert økning i søknadene samt erfaringsbasert masterprogram i undervisning med fordypning i nordisk språk og litteratur. Også ved IF er EVU-tilbudet rettet mot skolen. Instituttet har i tillegg til allerede eksisterende EVU-portefølje, bl.a. VID-MAUENG, også utviklet nye tilbud for nettarabisk og KfK-kurs i spansk med oppstart i 2017.

Innsatsområde B: UiB satser på offentlig sektor og organisasjoner i arbeidslivet: AHKR's EVU-tilbud for Norsk sykepleierforbund (AHS-emnene) og tilbudet som retter seg mot museumssektoren (MUSE-emne) er begge eksempler på EVU-virksomhet som dekkes av dette

innsatsområdet i handlingsplanen. 18 museumsansatte tok emner innen forskning eller forskningsformidling (MUSE).

Innsatsområde C: UiB skal tilby EVU innen UiBs strategiske profilområder: LLE har fått stimuleringsmidler og er i ferd med å utvikle det tverrfaglige emnet Hermod: Retorikk, kultur og samfunn. Emnet er rettet mot kommunikasjonsarbeidere innen kultur, forskning og undervisning, jf. innsatsområde B.

Innsatsområde D: UiB skal videreutvikle etterutdanningstilbudet: HF er tradisjonelt godt representert med etterutdanning på FP-dagen med flere innlegg og IF er i dialog med fagnettverket for fremmedspråk i fylkeskommunen og ønsker å satse på egne fagdager for fremmedspråklærere videre, jf. innsatsområde A.

LLE ser også på muligheten for økt digitalisering, i dialog med Studieadministrativ avdeling, og undersøker muligheten for å få gjennomført PRISME-kursene i Inspira, noe som vil være både ressurs- og tidsbesparende. HF benytter også undervisningsplattformen Adobe Connect som vi har gode erfaringer med, og som særlig nettspansk ved IF har god kompetanse på.

Forskningsmelding for AHKR 2016

Prioriteringer og planer

Instituttet ønsker å fremme forskning av høy kvalitet på alle fagområder som blir dekket av instituttets fire fag, og legger vekt på å utvikle forskningen på grunnlag av de faglige interesser og initiativer som blir tatt av instituttets tilsatte. Vår hovedprioritering er dermed å sikre forskningstiden til de ansatte, og å legge til rette for å støtte deres forskningsinitiativer.

Instituttet har etablert flere tiltak for å stimulere til utvikling av forskningsprosjekter og publisering, som forskningsmidler og publiseringsstøtte, noe både enkeltforskere og forskergrupper kan søke på. Dessuten utløser produksjon av publikasjonspoeng individuelle belønningsmidler.

Et viktig tiltak for å styrke forskningen er de flerfaglige forskergruppene. Disse har nå i stor grad funnet sin form, og fungerer i hovedsak godt, med noen fortløpende justeringer, en ny gruppe i Materiell kultur ble opprettet i 2016. Mye av instituttets forskning blir også foretatt av individuelle forskere utenfor forskergruppene som er knyttet til nasjonale og internasjonale nettverk og prosjekter. Gruppene fungerer som faglige møteplasser der forskerne får tilbakemeldinger på sine vitenskapelige arbeider, og danner et forskningsmiljø for ph.d.-kandidatene. Lederne av forskergruppene møter i instituttets forskningsutvalg (FU).

Instituttet har avsatt egne midler til fri forskningsstøtte, i tillegg til fakultetets småforskmidler. I tildeling av begge disse, blir det lagt særlig vekt på å fremme tiltak som kan føre til publiseringer. I tillegg setter instituttet av egne midler til publiseringsstøtte.

Instituttet legger vekt på sammenheng og helhet mellom forskning, forskerutdanning og formidling. Mange av instituttets ansatte er ettertraktede formidlere.

Tverr- og flerfaglige satsninger

Både forskergruppene og individuelle forskere har etablert tverr- og flerfaglige forskningsprosjekter, så vel eksternt som internt finansierte. Instituttets forskningsstøtte er dermed innrettet slik at den skal bidra til tverr- og flerfaglige satsninger.

Publisering

Instituttet har siden starten i 2007 vært blant enhetene med flest publikasjonspoeng ved UiB. Enkelte fag (religionsvitenskap) har hatt eksepsjonelt høye tall. I 2015 var AHKR grunnenheten med fjerde flest publikasjonspoeng ved UiB. Andel publikasjoner på nivå 2 har også vært bra. DBH-tall for 2016 er ikke klare pr. dags dato. Foreløpige tall tyder på at tallene vil bli på nivå med tidligere år.

Innenfor rammen av eksisterende ressurser, anser vi at de tiltak vi i dag har for å styrke publiseringen har gitt gode resultater. Vi ser likevel at spørsmålet om brukerbetaling ved Open Access-publisering kan medføre økte behov, dersom slike kostnader delvis kan bli overført til forfatter / institutt.

Eksternfinansiert virksomhet og samarbeid med samfunns- og næringsliv

Volum for eksternfinansiert virksomhet (BOA) har økt siden oppstart i 2007. I 2015 lå budsjettvolumet på rundt 20 millioner kroner. I 2016 gikk dette ned til om lag 12 millioner fordi en

del prosjekter ble avsluttet. De foreløpige prognosene for 2017 viser at volumet vil stige til rundt 17 millioner.

Ett nytt prosjekt startet opp i 2016 finansiert av EU gjennom HERA: «Understanding Shari'a: Perfect Past/Imperfect Present».

Instituttet har etablert rutiner for søking om eksternfinansierte prosjekter der det tilbys fagfellevurdering og administrativ støtte for søkerne. Det ble sendt 6 søknader til FRIHUMSAM og 4 til SAMKUL fra instituttet i 2016. Ingen av disse nådde opp, men flere fikk svært gode vurderinger, og instituttet vil bidra til at flere gode søknader blir videreutviklet for nye søknadsrunder. En slik søknad fikk også tilslag på NFR klimaforskningsprogram KILMAFORSK. Dette er prosjektet «The Future is Now: Temporality and Exemplarity in Climate Change Discourses», som ledes av professor Kyrre Kverndokk. Prosjektet blir støttet med rundt 9,8 millioner kroner, og har oppstart i april 2017. Flere av instituttets forskere var involvert som partnere i søknader om EU-støtte i 2016. Det ble også sendt en ERC-søknad.

Det ble sendt en søknad om Senter for fremragende forskning (Henshilwood). Søknaden har fått toppkarakter, og er med i finalerunden som avgjøres i mars 2017. Senteret er internasjonalt, og sterkt tverrfaglig og tverrfakultært orientert med bidrag fra bl.a. MatNat-fakultet, Psykologisk fakultet, og Uni Research.

Styrker og svakheter

Vi vurderer det slik at instituttet har gode rutiner og gode ordninger for å støtte opp under de ansattes forskning, innenfor de rammer som er gitt. Instituttets ansatte publiserer på et jevnt høyt nivå og mottar jevnlig priser og andre utmerkelser. Det er et mangfold av gode forskningsmiljø på instituttet, og forskningstid søkes sikret med midler som instituttet har til rådighet, gjennom tildeling av forskningsterminer og ved å bruke timeregnskapet aktivt til fordele undervisningen.

Instituttet arbeider med å styrke søknadsmengden til EU, og instituttleder søker bl.a. gjennom medarbeidersamtaler å motivere aktuelle kandidater til å søke midler fra EU og andre kilder. Det finnes klart et utviklingspotensial når det gjelder søkning til eksternfinansierte prosjekter, og det bør også vurderes å utvide mulige kilder for eksternfinansiering, en situasjon vi nok deler med de andre HF-instituttene. Tiltak for å forbedre søknadskvalitet og å arbeide for at det for eksempel sendes flere søknader til EU er avhengig av at en del koordinering, prioritering og informasjon skjer gjennom, eller i samarbeid med, fakultetet. Instituttet vil også vurdere andre tiltak for å utvikle gode søknader, både i idéfasen og i slutfasen. Slike tiltak kan være å arbeide mer langsiktig med enkelte strategiske prosjektideer og å utvide tilbudet om fagfellevurdering av søknader.

FORSKNINGSMELDING FOR 2016

Institutt for Fremmedspråk

1) Oppfølging av faglige prioriteringer og tiltak for økt tverrfaglig samarbeid

IF har som mål å bidra med forskningsbasert kunnskap på sentrale samfunnsområder. For å oppnå dette arbeider vi langsiktig for å utvikle og profilere instituttets kompetanse på to hovedområder: 1. forskning rettet mot globale samfunnsutfordringer som migrasjon, klimaendringer og fattigdom, 2. forskning innen språklæring og fremmedspråkdidaktikk. Det arbeides med å utvikle prosjektsøknader rettet mot EU og NFR innen migrasjon (Transmin) og tverrfaglig klimaforskning (LINGclim). Instituttet ønsker å samle og konsolidere forskningen på disse feltene ytterligere, blant annet gjennom øremerkede stipendiatstillinger. I 2016 ansatte vi en stipendiat knyttet til forskergruppen i språklæring og fremmedspråkdidaktikk, og i 2017 regner vi med å kunne ansette en stipendiat knyttet til satsingen på migrasjonsforskning. Instituttledelsen vil bidra aktivt for å utvikle forskningssamarbeidet på disse feltene både internt på instituttet og i forhold til andre samarbeidspartnere.

Instituttet ser det også som viktig å bidra til UiBs fellessatsinger, deriblant middelalderstudier og humanistisk forskning rettet mot helsefagene. En av våre forskere innen middelalderlitteratur arbeider med en ERC-søknad og får god oppfølging i dette arbeidet. I 2016 fikk instituttet tildelt midler fra SAMKUL til et stort forskningsprosjekt innen humanistisk gerontologi ledet av Margery Skagen. Dette prosjektet, sammen med Kjersti Fløttums LINGCLIM-prosjekt er gode eksempler på humanistisk forskning som inngår i større tverrfaglige prosjekter. Også mange andre av instituttets forskningsprosjekter og -grupper er tverrfaglige i ulik grad. Instituttet ønsker i løpet av 2017 å styrke tverrfaglig samarbeid blant annet gjennom informasjons- og erfaringsutveksling og ved tildeling av forskningsmidler.

2) Prioritert forskningssamarbeid med andre forskningsinstitusjoner samt samfunns- og næringsliv – lokalt, nasjonalt og internasjonalt. Oppfølging av handlingsplan for internasjonalisering

Forskningen ved Institutt for fremmedspråk er i stor grad internasjonalt orientert. De fleste pågående forskningsprosjektene ved instituttet involverer samarbeidspartnere ved andre forskningsinstitusjoner i inn- og utland. Flere av prosjektene har også en tydelig samfunnsprofil som dels innebærer samarbeid med andre sektorer, for eksempel prosjekter innen utdanningsforskning (Nasjonale prøver og fagdidaktikk). Våre forskere har en bred internasjonal kontaktflate, deltar ved internasjonale konferanser og publiserer internasjonalt på ulike språk. Forskergrupper og prosjektgrupper ved instituttet inviterer gjesteforelesere fra andre land, arrangerer konferanser med internasjonal deltakelse, initierer prosjektsøknader og publikasjoner med samarbeidspartnere og bidragsyttere fra flere nasjoner, osv. Instituttledelsen har kontinuerlig fokus på å fremme slik aktivitet. For 2017 har vi som mål å videreutvikle vår deltakelse på internasjonale forskningsarenaer. Gjennom informasjons- og stimulerings tiltak vil vi arbeide for å øke andelen av internasjonale publikasjoner, stimulere til økt deltakelse i internasjonale forskningsprogrammer og –prosjekter med ekstern finansiering, og fremme deltakelse i internasjonale mobilitetsprogrammer (for eksempel Erasmus+).

3) Status for oppfølging av Handlingsplan for EU-finansierte satsinger

Instituttet samarbeider med forskningsrådgiver og fakultetets BOA-gruppe for å gi informasjon og støtte til våre forskere i forbindelse med EU-finansierte satsinger. Det informeres blant annet via FFU og temamøter i regi av FA. I løpet av 2016 ble det levert to søknader fra instituttet (en Marie Curie og en prosjektsøknad). I 2017 regner vi med å levere ytterligere to søknader (ERC og prosjekt). Vi vil satse videre på målrettet informasjonsarbeid for å følge opp Fakultetets satsing på dette området.

4) Tiltak for økt publisering

Instituttet vektlegger publisering i poenggivende kanaler i forbindelse med tildeling av forskningsmidler. Slik publisering vil bli ytterligere vektlagt i kommende periode, noe som kommer til uttrykk i reviderte retningslinjer for søknader om interne midler. Fra 2015 har instituttet hatt som målsetning å innføre en ordning med belønningsmidler for publikasjoner, der publikasjoner på nivå II gir høyere uttelling. Den vanskelige budsjettsituasjonen har så langt ikke gjort det mulig å gjennomføre dette tiltaket. Publisering er også et viktig tema i medarbeidersamtalene. Instituttet markerer bokutgivelser og publiserte artikler i faste faglig-sosiale sammenhenger hvert semester. Dette vil vi fortsette med i 2017. I 2016 organiserte instituttet en konferanse om språkforskningens samfunnsrelevans. Hensikten var å sette fokus på forskningen som utføres ved instituttet, gi et positivt bidrag til refleksjon omkring egen forskningspraksis og stimulere til økt aktivitet. En samling fagfellevurderte artikler basert på konferansen vil bli publisert i 2017.

I løpet av 2016 vedtok instituttet at hver ansatt skal utarbeide en 3-årsplan for egen forskningsaktivitet, deriblant publisering. Vi regner med at dette vil stimulere til mer langsiktig forskningsplanlegging både individuelt og for forskergruppene, og at dette kan bidra til å øke publiseringsaktiviteten ved instituttet. Fortsatt fokus på registrering av publiseringskanaler i NSD og av publikasjoner i CRISStin er nødvendig for å sikre uttelling i poengsystemet.

Randi Koppen
Forskningskoordinator

FORSKNINGSMELDING 2016

Institutt for lingvistiske, litterære og estetiske studier – LLE

Oppfølging av faglige prioriteringer og tiltak for økt tverrfaglig samarbeid.

Tverrfaglig samarbeid er et prioritert område i LLEs strategiske plan for 2016 – 2022. Flere av LLE's eksisterende eksternfinansierte forskningsprosjekter har en tverrfaglig tilnærming, jf. de NFR-finansierte prosjektene *Contextual Aspects of Text Organization*, *Negotiating History: Photography in Sámi Culture* og *Strafferettens fortellinger*. Flere prosjektsøknader som er under planlegging vil, hvis de går inn, føre til utstrakt faglig samarbeid med andre fagmiljøer innenfor humaniora så vel som innenfor juss og samfunnsfag. Prosjektet *Frå hand-skriftsfragment til bokhistorie*, som er finansiert av Bergens forskningsstiftelses rekrutteringsprogram under ledelse av Åslaug Ommundsen, nærmer seg slutføring og evaluering.

Prioritert forskningssamarbeid med andre forskningsinstitusjoner samt samfunns- og næringsliv – lokalt, nasjonalt og internasjonalt.

Internasjonalt forskningssamarbeid er et prioritert område i LLEs strategiske plan for 2016 – 2022, og det satses blant annet på å gi støtte til forskningsopphold i utlandet og mottak av internasjonale gjesteforskere.

Enkeltforskere, forskergrupper og eksternfinansierte forskningsprosjekter har et utstrakt samarbeid med andre institusjoner innenfor forskning og samfunnslivet ellers, både lokalt, nasjonalt og internasjonalt. LLE samarbeider med Universitetsbiblioteket, Det humanistiske fakultet og andre avdelinger ved universitetet om utvikling og forvaltning av forskningsressurser, som for eksempel Språksamlingene og Ludvig Holbergs skrifter. Instituttet har en sentral plass i universitetets satsing på en middelalderklynge, og har alt etablert et godt samarbeid med Bryggen museum. Forskergruppen LaMoRe leder de nasjonale infrastrukturprosjektene INESS (sammen med UNI Research) og CLARINO.

Kort status for oppfølging av Handlingsplan for EU-finansierte satsinger

En postdoktor finansiert med EU-midler (Marie Skłodowska-Curie Individual Fellowship) begynner 1. august 2017 med et prosjekt innenfor norrøn filologi. Fra digital kultur ble det i februar 2017 søkt om prosjektfinansiering fra ERC Consolidator Grants

I LLEs strategiske plan for 2016 – 2022 er det framhevet at instituttet skal utvikle gode interne prosesser som skal øke forskernes motivasjon for å søke om prosjektstøtte fra EU. Som ledd i denne langsiktige satsingen arbeider instituttet aktivt for å finne gode kandidater til Bergens forskningsstiftelse rekrutteringsprogram, som senere kan utvikle prosjektsøknader tilpasset EU's utlysninger. Det vil bli sendt 2 søknader fra instituttet til Bergens forskningsstiftelse i 2017.

Tiltak for økt publisering.

Økt publisering er et viktig punkt i LLEs strategiske plan for perioden 2016 – 2022, og et av tiltakene er at forskerne skal utarbeide egne planer for sine forsknings- og publiseringsaktiviteter. Instituttet støtter publisering gjennom tildeling av småforskermidler.

23.02.2017

Forskningsmelding FOF 2016

Oppfølging av prioriteringer omtalt i forskningsmeldingen for 2015 og planer og prioriteringer for 2017

Instituttet har utarbeidet en ny strategi for perioden 2016-2022. Denne var diskutert på et allmøte i midten av februar, og vedtatt på et instituttrådsmøte i mars 2016

Prioritert forskningssamarbeid med andre forskningsinstitusjoner samt samfunns- og næringsliv – lokalt, nasjonalt og internasjonalt.

Instituttet har omfattende og aktivt forskningssamarbeid med andre fakulteter ved UiB, og forskningsinstitusjoner i Europa, USA, Latin-Amerika og Asia (inkludert Australia).

Arbeid for å styrke forskningsledelse, organisering og strategisk planlegging

Instituttet har utarbeidet en nytt strategiplan for 2016-2022. Denne inkluderer blant annet forslag til styrking av Ph.D. -programmet sammen med økt profilering av flere veletablerte forskningsmiljøer (se forskerutdanningsmelding nedenfor).

Tverrfaglige og flerfaglige initiativ og satsinger

Instituttet har tverrfaglig- og flerfaglig forskning som omfatter samarbeid med fagområder innenfor juss, naturvitenskap, medisin og samfunnsfag. Instituttet samarbeider også med andre humanistiske fag. Spesielt har vi samarbeid innenfor etikk og politisk filosofi, vitenskapsfilosofi og tekstteknologi.

Tiltak som kan styrke publiseringen, særlig på nivå II

Som et resultat av fagevalueringen laget FOF i 2015 en strategisk plan for å øke nivået på forskningen ved instituttet, som vil resultere i en høyere andel av publisering i gode internasjonale tidsskrifter. Vi ser allerede resultater av dette.

Kort omtale av arbeid for mobilisering og økt deltakelse i Horizon2020 og annen ekstern finansiert virksomhet

Vi vil blant annet opprettholde vår satsing som gjennomføres i regi av Wittgensteinarkivet. Det ble innsendt tre søknader til NFR programmet Fripro fra vitenskapeligeansatte ved instituttet. Ingen av de tre ble innvilget men de søknadene jobbes videre med for mulig innsending i mai eller eventuelt en ny utlysning av SAMKUL.

Førsteamanuensis Ole Hjortland HF pris for unge forsker. I tillegg har FOF fått et eksternt finansiert prosjekt for post-doktor Andreas Fjellstad.

Styrker og svakheter i forskningen ved instituttet på grunnlag av fjorårets resultater

Publikasjonslisten viste en liten nedgang sammenlignet med 2015 men den viser at flere vitenskapelige ansatte ved instituttet har publisert arbeider med gode internasjonale forlag. Instituttet vil imidlertid øke andelen av slike publikasjoner enda mer.

Andre forhold som instituttet ønsker å fremheve vedrørende forskning

Forskningsrådgiver ved HF holdte et halvdags seminar i mai hvor hun ga en grundig presentasjon av eksterne finansieringskilder sammen med strategitips for lagning av sterke søknader. Ansettelse av 2 nye yngre forskere vil uten tvil fremheve instituttets internasjonale forskningsprofil. Franz Knappik begynte i august 2017 mens Michael Baumgartner starter i august 2017. Post-doktor Julie Zahle skal begynne i august 2017. Alle tre skal styrke forskningsvirksomheten ved FOF betraktelig.

Forskningsmelding fra SKOK 2016

Oppfølging av faglige prioriteringer og tiltak for økt tverrfaglig samarbeid.

SKOK skal fortsette arbeidet med å utvikle kjønnsforskning som et tverrfaglig felt, med en bred vifte av faglige tematikker og en særlig satsning på kjønnssteori i et kritisk, historisk og globalt perspektiv. Forskningen skal publiseres i fagfelleverderte publiseringskanaler, både disiplinbaserte og tverrfaglige. I tillegg til et slikt bredt fokus skal SKOK satse særlig på å styrke bestemte temaer:

Differentiated Citizenship. Det ble sendt to søknader til SAMKUL og en til FRIPRO innen dette området i 2016. En av søknadene ble innvilget med 10 millioner, og 1 november satte SKOK i gang prosjektet *Waiting for an uncertain future, the temporalities of irregular migration*. Prosjektet finansierer en post doc og en ph.d. ved senteret.

Medical Humanities Ansatte ved SKOK jobber med en rekke problemstillinger som i bred forstand kan knyttes til HF-fakultetets satsning innen MedHums, og har ansvaret for det nordiske nettverket "Gender, Body, Health" (etablert 2008). SKOK arrangerte i juni 2016 et phd-kurs og en workshop med inviterte gjester delvis finansiert av SPIRE-midler. Høsten 2016 var SKOK vertskap for konferansen *Disabilities, Arts and Health* finansiert av Nordisk kulturfond. Søknad om eksternfinansiering av forskningsprosjekt på dette feltet er under planlegging.

Integrering av kjønnsperspektiv i forskning og undervisning

Dette trekkes fram nasjonalt og internasjonalt som sentralt for kvalitet og framragende forskning og utdanning. Både NFR og EU har som uttalt mål at ikke bare kjønnsbalanse, men også kjønnsperspektiver, skal integreres i utarbeiding av forskningsspørsmål, metodologi og analyser. Disse initiativene reiser uvilkaarlig et grunnlagsspørsmål i kjønnsforskningen 'hva er kjønn?'. SKOK har bedt om budsjettmidler (utenfor rammen) for å bringe sammen profilerte forskere v/UiB for å belyse hvordan spørsmålet om kjønn stilles og besvares innen ulike fagfelt (medisin, psykologi, biologi, jus, samfunnsvitenskap og humaniora). Initiativet har to hovedmål: 1) å skape nye innsikter om kjønn fra et radikalt tverrfaglig perspektiv 2) å utvikle en metodologi for integrering av kjønnsperspektiver og innovasjon i forskning og undervisning. Målet er å publisere resultatene i fagfelleverderte tidsskrift, og å utarbeide en undervisningspakke for utvikling av kjønnsperspektiver i forskning og undervisning rettet mot UiB og eksterne aktører (NFR og EU). Finansiering til et slikt prosjekt vil styrke senterets mulighet til å gjennomføre sitt mandat for hele universitetet, samt UiBs mulighet til å være et foregangsuniversitet når det gjelder integrering av kjønnsperspektiv i forskning innen sine satsningsområder. Som Stanford-prosjektet *Gendered Innovations* har vist, er det stort potensiale for innovasjon og nytenking i integrering av kjønnsperspektiv i forskning. SKOK vil fortsette arbeidet for å få ressurser til å igangsette et slikt prosjekt.

Tverrfaglig samarbeid v/UiB

SKOK driver kontinuerlig strategisk arbeid overfor de ulike fagmiljøene ved UiB. Senterets status som tverrfaglig enhet er viktig, og det er derfor et pågående arbeid med å skape og/eller opprettholde gode forbindelser til fagmiljøer ved universitetet, også de miljøene som tradisjonelt ikke har en tydelig kjønnsfaglig orientering. I 2016 arrangerte vi blant annet seminaret Gender in the Disciplines, med fokus på hvordan kjønnsperspektiver kan integreres i forskning og undervisning om UiBs satsningsområde – Globale samfunnsutfordringer.

Foruten senterleder (antropolog) består den faste staben ved SKOK p.t. av en sosiolog, en litteraturviter og en historiker i halv stilling. For å sikre senterets tverrfaglige forskningsprofil er det ønskelig å rekruttere også fra andre disipliner.

Postdoktorstillingen vi har innen kjønn og biologi i samarbeid med MN-fakultetet er i ferd med å gå ut. Gitt en meget liten stab er det viktig for senteret å kunne rekruttere på postdoktornivå med tanke på utvikling av nye forskningsfelt og veiledning av ph.d-stipendiater. SKOK jobber for å finansiere slike stillinger via eksterne prosjektmidler samt for å få finansiering til slike stillinger fra fakultetene. SKOK ønsker også å styrke senterets tverrfaglige profil gjennom rekruttering av Ph.D-er med ulik fagbakgrunn. Nåværende finansieringsstruktur og organisering av forskerutdanningen gjør tverrfakultær rekruttering utfordrende.

- I forbindelse med overtakelse av det nordiske nettverket "Gender, Body, Health" jobber SKOK med å skaffe oversikt over og innlede dialog med miljøer som jobber innenfor dette forskningsfeltet i bred forstand, både lokalt og internasjonalt. Et nettverksmøte ble holdt i Bergen i juni 2016 og et nytt møte er planlagt i mai 2017.

Prioritert forskningssamarbeid med andre forskningsinstitusjoner samt samfunns- og næringsliv - lokalt, nasjonalt og internasjonalt. Oppfølging av handlingsplan for internasjonalisering.

- SKOK er partner i den nasjonale forskerskolen i kjønnsforskning, som ble opprettet i 2009, og organiserer jevnlig ph.d.-kurs – ofte i samarbeid med andre institusjoner – som tilbys internasjonalt.

- SKOK deltar i et samarbeidsprosjekt om fremragende forskerutdanning innen kjønnsforskning over fire år, i samarbeid med Sverige, Ungarn og Sør-Afrika, finansiert av den svenske stiftelsen STINT. Prosjektet innebærer omfattende utvekslingsaktivitet med jevnlig workshops og forskningsopphold for phd -og postdoktorstipendiater.

- SKOK sitt samarbeid med Department for Women's Studies ved Duke University i USA har stor betydning for SKOK og ligger blant annet i bunnen for en søknad om Marie Curie Global Fellowship som ble innvilget i januar 2016. SKOK vil jobbe for at HF-Fakultetet og UiB-sentralt skal bidra økonomisk til dette viktige internasjonale samarbeidet. Inntil videre fortsette vi det faglige samarbeidet, men dessverre med betydelig innskrenkede utvekslingsmuligheter for studenter og faglig ansatte.

-SKOK har inngått en Memorandum of Understanding med Barnard Centre for Research on Women ved Barnard College, New York, og har styrket samarbeid med Sør Afrika

(Witwatersrand University og University of Cape Town), gjennom SPIRE-midler. Samarbeidene omfatter utvekslingsmuligheter for studenter og faglig ansatte samt forskningssamarbeid.

-SKOK har ansvar for det nordiske nettverket "Gender, Body, Health". Dette er ledd i vår strategiske satsning innen feltet "Medical Humanities".

-SKOK er aktiv i å bygge opp et nytt globalt nettverk innen fremragende kjønnsforskning, "The International Research Association of Institutions of Advanced Gender Studies" (RINGS), som ble stiftet i oktober 2014.

- SKOK deltar i ulike fora, bl.a NFR sin ressursgruppe for mainstreaming av kjønn, for å arbeide mot bredere integrering av kjønnsperspektiver i alle typer forskning.

Kort status for oppfølging av Handlingsplan for EU-finansierte satsninger

SKOK fikk innvilget en søknad om Marie Curie Global Fellowship i januar 2016, og er partner i en ERASMUS-plus capacity building-søknad som er til vurdering. SKOK deltok også i et initiativ rundt en H2020-søknad om migrasjon, som dessverre ikke ble levert i 2017, men fortsatt vurderes levert i 2018. Utover dette har SKOK foreløpig ikke hatt stor søknadsaktivitet rettet mot EU-finansierte programmer, men vil utforske mulighetene framover. Satsingen om en bredere integrering av kjønnsperspektiver gjelder også mot EU finansierte satsninger og SKOK søker midler for å opprette en kompetansebase for dette.

Tiltak for økt publisering

Den faglige staben ved SKOK publiserer jevnlig bøker, artikler i fagfelleverderte tidsskrifter og redigerte bøker, i tillegg til nasjonale og internasjonale populærvitenskapelige publikasjoner. Senterledelsen oppfordrer ansatte til å publisere i anerkjente publiseringskanaler (forlag og tidsskrift), og arbeider med å påvirke nivå-plasseringen av enkelttidsskrift gjennom fagrådet. SKOK har etablert en årlig publiseringsmarkering etter modell fra Duke University. Ved å arbeide målrettet på dette punktet, tror vi at vi kan høyne senterets uttelling i publikasjonspoeng.

Forskningsmelding fra SVT -2016

1) Oppfølging av faglige prioriteringer og tiltak for økt tverrfaglig samarbeid

All forskningsvirksomhet ved SVT er i utgangspunkt av tverrfaglig karakter. Dette byr selvfølgelig på en rekke faglige utfordringer, særlig for et lite miljø som SVT. Her har senteret bevisst satset på å pleie gode samarbeidsforhold med andre enheter på UiB, samt enheter ved utenlandske universiteter.

Som et ledd i den tverrfaglige satsingen har SVT å tatt initiativ til at senteret kan ha en beredskapsfunksjon ved hele UiB i forhold til ELSA (Ethical, Legal and Social Aspects of science and technology)/RRI (Responsible Research and Innovation). Forskningens samfunnsansvar, ELSA og RRI har blitt stadig viktigere forskningspolitiske prinsipper. SVT er allerede et sentralt element i UiBs forskningsbaserte beredskap på dette feltet, men vi ønsker en ytterligere satsing som kan tjene undervisningsbehov, forskningsbehov og behov for institusjonell utvikling knyttet til ansvarlig forskning og innovasjon ved UiB. SVT-forskere besitter betydelig kompetanse i forhold til ovenfor nevnte felt, og i tillegg også knyttet til tverrfaglige samarbeid med en rekke vitenskaps- og teknologi-områder. Derfor er senteret også involvert i SFF CCBIO, flere BIOTEK2021-prosjekter mm. Det er også grunnen til et sterkt og viktig engasjement i BOA teamet opprettet for å styrke UiB sitt eksternt finansierte forskningsvirksomhet. Denne typen kompetanse vil i større grad bli etterspurt i og med at Horizon 2020, og også NFR, gjør RRI til et obligatorisk tversgående prinsipp. Prosjekter som ikke besitter denne typen kompetanse vil derfor kunne ekskluderes fra deltakelse i Horizon 2020 og store NFR-programmer.

2) Prioritert forskningssamarbeid med andre forskningsinstitusjoner, samfunns- og næringsliv, nasjonalt og internasjonalt

Ved SVT har vi i 2016– som tidligere – hatt en målrettet og samordnet innsats for å generere nye forskningsprosjekter, der flere i staben deltar aktivt. Det er også en bevisst strategi at postdoktor- og ph.d.-stillinger integreres i forskningsvirksomheten i staben. De fleste av våre eksterntfinansierte prosjekter inkluderer samarbeid med en lang rekke partnere, både nasjonalt og internasjonalt, særlig i Europa, Nord-Amerika og Asia.

I løpet av 2016 har vi fått tilslag på og er i ferd med å igangsette flere nye prosjekter i H2020 som for eksempel CANDID (Checking assumptions and promoting responsibility in smart development projects) der SVT er koordinator. Et prosjekt om forskningsintegritet i Norge (RINO) er startet opp og det er ansatt en forsker på heltid på dette prosjektet. RINO er et samarbeidsprosjekt med flere forskningsinstitusjoner i Norge. SVT er dessuten partner i et Horisont2020 prosjekt om integritet i forskning (ENERI) som hadde oppstart i 2016. SVT sin søknad til Norges forskningsråd om SFF gikk til 2. runde i vurderingsfasen og resultatet vil foreligge i mars 2017.

Andre ekstern (EU H2020) finansierte prosjekter med SVT som partner og tidligere oppstart var også en del av SVTs forskningsprofil i 2016: HEIRRI (EU H2020) om undervisning av RRI i høyere utdanning, SYNENERGENE (EU FP7) om syntetisk biologi, MAGIC om governance av komplekse systemer, PARENT (EU H2020) om smarte løsninger i energisektoren, AQUAFLY og SALMOSTERILE (NFR), begge om teknologiske forbedringer innen lakseoppdrett, TRACKS (NFR) om klimatilpasninger i Nord-Bangladesh basert på citizen science, NORZYMED om styrking av enzymteknologi med en ELSA del, og REDIG om big data i bio- og nanoteknologi. I tillegg til disse prosjektene der SVT har hatt sentrale oppgaver, har vi også en rekke mindre eksternfinansierte prosjekter, med midler både fra inn- og utland, slik som for eksempel tre ulike nettverksprosjekt finansiert av SAMKUL, NFR som hadde oppstart i 2015 og som vil bidra til å styrke både nasjonale og internasjonale samarbeidsrelasjoner.

Selv om senteret har en relativt solid portefølje av eksternfinansierte prosjektavtaler, er det også viktig å nevne at søknadsaktiviteten likevel er svært stor, og at det jevnlig sendes søknader der SVT er involvert, ofte som partner i større internasjonale samarbeidsprosjekter.

3) Status for oppfølging av Handlingsplan for EU-finansierte satsinger

Senteret har mobilisert ift utlysningene innen Horizon 2020 Marie-Curie programmet, ERA-net og ERC, og vi har investert arbeid i systematisk kartlegging av relevante utlysninger for vår stab og profil, noe som har gitt senteret god uttelling men likevel arbeides det kontinuerlig for å forbedre søknadsrutiner. Det ble det sendt 5 søknader til EU i 2016, 2 koordinatorprosjekter er nå finansiert, deriblant ett Marie Curie prosjekt, 2 er avvist og 1 er til vurdering i 2. runde. I tillegg er det sendt 1 søknad til NORDFORSK som er et nordisk samarbeid. Flere forskere ved senteret er aktive i UiBs sentrale BOA gruppe, og understøtter søknadsprosesser om eksterne midler. Som et ledd i dette BOA arbeidet har SVT bidratt med kompetanse på flere søknader sendt fra ulike fagmiljø ved UiB uten at vi har vært partnere i disse. - SVT har i 2016 avholdt en konferanse med rundt 150 deltakere innen S.Nets internasjonale forskningsnettverket.

4) Tiltak som kan styrke publisering

SVT har satt som mål å øke den vitenskapelige produksjon til å nå et gjennomsnitt på minst 2 artikkelpublikasjoner per ansatt per år. I 2016 hadde SVT en samlet publikasjonsvirksomhet på til sammen 46 mest internasjonale publikasjoner. Det vil bli lagt vekt på administrativ og faglig oppfølging av de ansattes publiseringsaktivitet. Det vil bli lagt til rette for en større grad av sampublisering der bidragene skal diskuteres internt for å høyne kvalitetsnivået. Det ukentlige internseminaret ved SVT vil ha en viktig funksjon i dette arbeidet.

FORSKERUTDANNINGSMELDING 2016 INSTITUTT FOR AHKR

Prioriteringer og planer

Instituttet har som før en langsiktig prioritering om å gi rom for forskerutdanning av høy kvalitet innen alle fagområder dekket av instituttets fire fag, gjennom åpne utlysinger der tilsetninger skjer basert på individuell kvalitet, og i tilknytting til forskergrupper og forskingsprosjekter ved instituttet.

Instituttet legger vekt på forskergruppene som det viktigste forumet for forskerutdanning. Vi ønsker primært at stipendiater skal være tilknyttet en forskergruppe, men uten å gjøre dette til et formelt krav, og arbeider derfor med å finne gode løsninger for alle stipendiater.

Gjennomstrømming

I 2016 disputerte 9 kandidater for doktorgraden. Dette er like mange som i 2015. Fem av doktorgradene i 2016 ble avlagt i historie, tre i religionsvitenskap og en i arkeologi. I 2016 har det ikke vært dr.philos.-kandidater.

En doktoravhandling ble underkjent i 2016 (ph.d.). Dette var en første gangs underkjenning. Instituttet har prosedyrer, i form av individuelle tiltak, for å håndtere og følge opp kandidater som har fått avhandlingen sin underkjent. I tillegg ser vi at midtveisevalueringer og sluttseminarer bidrar til å fange opp eventuelle problemer, slik at vi kan sette inn tiltak for å hjelpe kandidatene etter behov så tidlig som mulig. Instituttet setter av midler til sluttseminarene, som er et tilbud til alle instituttets ph.d.-kandidater, også eksterne kandidater, og vi ser at dette nå er en etablert praksis og fungerer godt.

AHKR har per 31.12.2016 totalt 53 kandidater innskrevet på PhD-programmet; 15 knyttet til arkeologi, 22 til historie, 6 til kulturvitenskap og 10 til religionsvitenskap. 25 av disse er stipendiater med arbeidsplass på instituttet. Seks nye stipendiatar begynte sin periode i 2016, etter tilsetning i 2015, alle instituttets fag fikk slik tilskudd av stipendiater. Det ble ikke tilsatt nye stipendiater i 2016. Det brukes betydelige ressurser til veiledning, og i overkant av 20 av instituttets ansatte fungerer som hovedveiledere.

I 2016 var det 6 interne og 3 eksterne ph.d.-kandidater som disputerte ved instituttet. Én av de interne kandidatene fullførte graden på normert tid. Vi ser at mange faktorer spiller inn i forhold til gjennomføringstempo og avvikling av disputas. Vi kan se en svak utvikling mot lengre overtid de siste årene, men det er foreløpig ingen dramatiske endringer.

Permisjoner og sykemeldinger gjør at mange kandidater får forskjøvet sluttdatoen for prosjektperioden sin, og dette får også konsekvenser for rekruttering av nye kandidater til instituttets 20 stipendiathjemler.

Veilederopplæring

Vi har med ujevne mellomrom arrangert veilederforum for de ansatte. Vi oppfatter det slik at dette forumet fungerer godt til å diskutere aktuelle problemstillinger for våre veiledere, og dekker behovet for veilederopplæring ved instituttet.

Internasjonalisering

Instituttet har en reisestøtteordning som skal gi ph.d.-kandidater mulighet for et lengre utenlandsopphold, knyttet til feltarbeid eller andre former for datainnsamling i forbindelse med prosjektarbeidet. De siste årene har vi sett at økningen i antall søknader om reisestøttemidler fortsetter. Det er både flere kandidater som drar på feltarbeid eller forskningsreiser, og de er borte i lengre perioder. Flere kandidater har biveiledere fra utenlandske universiteter, og får slik tilgang til et internasjonalt nettverk. Tilsatte ved instituttet fungerer også som biveiledere til PhD-studenter ved utenlandske universiteter, og slike studenter har også hatt lengre eller kortvarige opphold ved instituttet. Dette bidrar også til internasjonalisering av fagmiljøene, og det er viktig at de støtteordninger som finnes for slik mobilitet inn til UiB så vel som ut fra Bergen, opprettholdes og styrkes. Det er ønskelig at alle instituttets kandidater skal delta på internasjonale konferanser i løpet av stipendiatperioden, og dette blir i stor grad gjennomført.

Publisering

Ved AHKR skriver de fleste stipendiatene monografier. Mange publiserer likevel artikler eller kronikker i tillegg. Dette ser vi på som utelukkende positivt, så lenge det ikke går ut over avhandlingsarbeidet.

Forskerutdanningsmelding for 2016

Institutt for fremmedspråk

1. Oppfølging av fakultetets prioriteringer for forskerutdanningen. Forholdet mellom forskerutdanningen og forskningssatsinger

Forskerutdanningstilbud – kandidatspesifikk opplæring. Ph.d.-kandidatene ved IF fikk i 2016 tilbud om opplæring i regi av tre lokale forskerskoler (organisert i samarbeid med LLE): 1) *Forskerskolen i språkvitenskap og filologi*, 2) *Forskerskolen i Litteratur, kultur og estetiske fag* og 3) *Forskerskolen i fagdidaktikk*. Forskerskolene tilbyr regelmessige avhandlingsseminar med tilbakemelding på tekst. I tillegg organiserer de mesterklasser for viderekomne kandidater. Det ble til sammen gjennomført 7 mesterklasser ved IF og LLE i løpet av 2016, et tilbud kandidatene har vært svært godt fornøyd med. På grunn av manglende ressurser er det bestemt at Forskerskolen i fagdidaktikk avvikles, og at kandidater i denne disiplinen deltar i aktivitetene i de andre forskerskolene. En del av ph.d.-kandidatene er også medlem av en forskergruppe ved eller utenfor instituttet, men forskergruppene har ikke ansvar for det regelmessige utdanningstilbudet.

Midtveisevalueringer. Instituttet har utviklet en god prosedyre for gjennomføring av disse evalueringene. Etter 2013 har bare noen få kandidater blitt tatt opp til forskerutdanningen og antall midtveisevalueringer i 2016 var 2. Også i 2017 vil tallet være lavt. Opptaket av nye stipendiater i 2016 og 2017 blir langt større enn de foregående år. Nytt i 2017 er at kandidater som ikke har den ønskede progresjon skal få utarbeidet en oppfølgingsplan og ha en ny samtale med veileder og koordinator samt instituttledelsen et halvt år etter midtveisevalueringen.

Framdriftsrapporter. Denne praksisen fungerer godt. Rapportene fra kandidat og veileder blir gjennomgått av forskningskoordinator og forskningskonsulent, problemområder blir identifisert og fulgt opp av forskningskoordinator i samarbeid med aktuelle veiledere.

Medarbeidersamtaler. De fleste av instituttets stipendiater var innkalt til medarbeidersamtale i løpet av 2016. Dette vil bli fulgt opp i 2017. Samtalen følger UiBs mal og munnar ut i en rapport som danner grunnlag for neste samtale samt iverksetting av eventuelle tiltak/planer (problemløsning, kompetanseheving, osv.)

Forholdet mellom forskerutdanning og forskningssatsninger. Stipendiathjemlene ved IF lyses stort sett ut åpent. Bakgrunnen for denne praksisen er at man i størst mulig grad vil støtte forskertalenter og prosjekter som viser høy grad av originalitet og kvalitet. Samtidig har instituttet en klar målsetning om å øke andelen eksternfinansierte prosjekter. IF har for øyeblikket 4 stipendiater som er knyttet til slike prosjekter, og det arbeides for å øke denne andelen. Vi har også som mål å utvikle forskningen innen språklæring og fremmedspråkdidaktikk. I den forbindelse ble det lyst ut og gjennomført ansettelse i et øremerket stipend i fagdidaktikk i 2016. Instituttet satser videre på forskning knyttet til globale samfunnsutfordringer, blant annet migrasjons- og klimaforskning. I 2017 vil dette bli fulgt opp ved at instituttet lyser ut en stipendiatstilling innen humanistisk migrasjonsforskning.

2. Opptak, gjennomstrømming, frafall, disputaser og underkjenninger – kort beskrivelse av situasjonen og eventuelle tiltak for å forbedre disse parameterne

Instituttet hadde i 2016 21 fullfinansierte stipendiater. Av disse var 13 internt finansiert, 4 eksternt finansiert (gjennom prosjekter) og 4 var kvotestipendiater. I tillegg er det registrert 11 kandidater som arbeider med sine avhandlinger etter avsluttet stipendperiode. Tallet på gjennomførte disputaser i 2016 var 8, derav en dr.philos. En avhandling ble refusert.

Stipendiatene ved instituttet følges opp gjennom veiledning, framdriftsrapportering, årlige medarbeidersamtaler og midtveisevalueringer. I løpet av 2016 er det satt inn individuelle tiltak for noen kandidater for å sikre framdrift (oppnevning av biveileder, ekstra veiledningstiltak, mesterklasser, osv.). Alle nye stipendiater og veiledere innkalles til et oppstartsmøte med fagkoordinator der rammene for opplæring, veiledning og pliktarbeid gjennomgås. I tillegg vil vi fra 2017 kalle inn alle stipendiater ved utgangen av stipendperioden for å sikre at alle kandidater har en plan for fullføring, også om de ikke leverer i løpet av stipendperioden. Tidligere stipendiater som fremdeles arbeider med avhandlingen er blitt kontaktet av forskningskoordinator og har fått tilbud om ulike former for støtte.

3. Veilederopplæring og karriereveiledning – beskrivelse av situasjonen og planlagte tiltak

Instituttet har fulgt opp STIP-HFs rapport om veiledningen ved fakultetet i flere møter i FFU. Det er blitt avholdt et felles møte for veiledere og kandidater der rammer og forventninger knyttet til veiledningen ble diskutert. Instituttet vil arbeide videre med veilederopplæring ved å arrangere to seminarer i 2017. Noen av våre ansatte har gjennomført veilederopplæring i regi av Uniped eller andre aktører. Instituttet oppmuntrer aktivt til at flere skal benytte seg av slike tilbud.

Karriereveiledning er ett av temaene som tas opp i medarbeidersamtalene med Ph.d.-kandidatene. Kandidatene blir spurt om karriereplaner og informert om muligheter for kompetanseutvikling og behov for CV-bygging.

4. Internasjonalisering – beskrivelse av situasjonen, eventuelle planlagte tiltak for internasjonal rekruttering og for å øke internasjonale opphold for ph.d.-kandidatene

Mange av våre stipendiater har forskningsopphold utenlands og ved utenlandske institusjoner i forbindelse med felt- og arkivarbeid, prosjektdeltakelse, kurs og veiledning. IF vil fortsatt oppmuntre til at PhD-kandidatenes prosjektperiode skal inkludere et utenlandsopphold. Dessverre har ikke instituttet midler til å støtte slike opphold økonomisk. Kandidatene finansierer utenlandsopphold hovedsakelig over driftsmidlene og gjennom tilskudd fra Meltzerfondet.

Fagmiljøer ved instituttet har søkt SIU-midler, blant annet fra NORPART, for å øke antallet innkomne og utreisende doktorgradskandidater. NORPART søknaden ble dessverre ikke innvilget.

Oppfølging av fakultetet sine prioriteringar for forskarutdanninga. Tilhøvet mellom forskarutdanning og forskingssatsingar.

Opptak, gjennomstrømming, fråfall, disputasar og underkjenningar – kort skildring av situasjonen og eventuelle tiltak for å betra desse parametranne.

Ved LLE ser me at talet på nye ph.d.-kandidatar varierer ein del frå år til år avhengig av kor mange stipendiatsstillingar som vert lyst ut ved instituttet. I 2012 og 2013 vart det tilsett stipendiatar i mange av instituttet sine stipendiatheimlar, og det har vorte lyst ut få stipendiatstillingar dei siste åra. I 2016 vart det tatt opp berre to nye kandidatar i forskarutdanningsprogrammet (tilsvarande tal var ein i 2015 og fire i 2014). Permisjonar og sjukemeldingar fører til at mange kandidatar får justert sluttdatoen for stipendperioden sin, og dette får følgjer for rekruttering av nye stipendiatar til instituttet sine heimlar. Me reknar likevel med nokre gode år framover med tanke på rekruttering til forskarutdanninga, og ser allereie no at instituttet vil få 7-10 nye ph.d.-kandidatar i 2017. (I tillegg til heimlane frå fakultetet ventar me ein ph.d.-kandidat frå Universitetsmuseet i Bergen i, og me håpar å få ein ph.d.-kandidat gjennom NFR-ordninga «Offentleg phd» i samarbeid med Helse Bergen.)

I 2016 hadde LLE 3 disputasar. Det vart i tillegg levert inn seks avhandlingar for vurdering. Det er verdt å merka seg at alle dei fem UiB-stipendiatane som hadde sluttdato for stipendperioden sin i 2016 har levert inn avhandling (fire av fem leverte avhandlinga på normert tid). Me ser at talet på innleverte avhandlingar og disputasar varierer frå år til år slik som skildra for rekrutteringa til forskarutdanningsprogrammet. Mange stipendiatar har sluttdato i 2016 og 2017, så me ventar eit relativt høgt tal på disputasar i åra som kjem.

Ingen avhandlingar har vorte underkjent i 2016, men ein kandidat trekte seg frå forskarutdanninga i 2016 (fleire år etter at stipendperioden hans hadde gått ut). Instituttet har framleis nokre kandidatar som har vore lenge i forskarutdanningsprogrammet. Instituttet vil no vurdere tettare oppfølging av desse kandidatane, og me håpar at tilbod om meisterklasse kan verka inspirerende og bidra til framdrift i kandidatane sine prosjekt. Dei som eventuelt ikkje viser interesse for framdrift i avhandlingsarbeidet, vil verta kontakta for mogleg utskrivning av forskarutdanningsprogrammet.

Meisterklasse er eit tilbod til alle ph.d.-kandidatar som nærmar seg ferdigstilling av avhandlinga. Ein ekstern meister les delar av kandidaten si avhandling og kommenterer kandidaten sitt arbeid i eit seminar/»minidisputas» som er ope for ph.d.-kandidatar og relevante fagmiljø. Dei kandidatane som har hatt meisterklasse har gitt positiv tilbakemelding, og instituttet ser meisterklassane som eit viktig tiltak som kan bidra til gjennomstrømming og førebyggja underkjenningar. Elles legg me opp til følgjande tiltak for å bidra til gjennomstrømming og unngå underkjenningar; leggja til rette for at alle ph.d.-kandidatar har minst to rettleiarar, oppfølging av framdrift etter midtvegsevaluering og den årvisse framdriftsrapporteringa, større fagleg fokus i midtvegsevalueringane ved at komiteen vert utvida med ein person frå kandidaten sitt fagmiljø og rettleiaropplæring gjennom Rettleiarforum (sjå under). Det vert òg gjennomført ein samtale med ph.d.-kandidat og hovudrettleiar nokre månader før kandidaten sin ph.d.-periode går ut. Dette for å gjera opp status, formidla viktig informasjon og setja i verk tiltak der det er nødvendig. Instituttet arbeider framleis for at forskargruppene tek ansvaret for å integrera stipendiatane fagleg og sosialt.

Rettleiaropplæring og karriererettleiing – skildring av situasjonen og planlagde tiltak.

Instituttet har fokus på rettleiing i møte med ph.d.-kandidat og rettleiar(ar) tidleg i kandidaten sin ph.d.-periode. Frå 2017 vert det etablert rettleiarforum ved instituttet der fyrste møte etter planen skal gjennomførast i mars. Det vert lagt opp til erfaringsutveksling og diskusjon av aktuelle problemstillinar, og me håpar at rettleiarforumet vil dekkja behovet for rettleiaropplæring ved instituttet. Instituttet ser positivt på dei fakultære og UiB-sentrale tiltak som vert gjort i samband med rettleiaropplæring og vil støtta aktivt opp om tilbod som kjem derfrå. Fleire av våre vitskapeleg tilsette har tatt kurset i forskingsrettleiing som Uniped tilbyr.

Internasjonalisering – skildring av situasjonen, eventuelle planlagde tiltak for internasjonal rekruttering og for å auka internasjonale opphald for ph.d.-kandidatane

Instituttet har ein relativt stor internasjonal søkjarmasse til utlyste stipendiatstillingar. Ved siste utlysing (søknadsfrist 15.1.2016) var over halvdel av søkerane busett utanfor Noreg.

Instituttet oppmodar alle nye ph.d.-kandidatar om å vurdere eit utanlandsopphald i ph.d.-perioden, og det vert lagt til rette for dette ved planlegging av stipendiatane sitt pliktarbeid. Instituttet har dei siste åra hatt ei god ordning med reisestøtte for lengre utanlandsopphald for stipendiatar der stipendiatar har fått reisestøtte frå instituttet mot at dei søker Meltzerfondet og/eller andre eksterne kjelder om støtte. Mange har nytta denne ordninga og til saman har minst 13 av stipendiatane våre hatt utanlandsopphald på 1-6 månader dei siste tre åra. I 2016 var tre av stipendiatane på forskingsopphald ved utanlandsk institusjon (stipendiatane gjesta University of Edinburgh, University of California, Berkeley og ein stipendiat var på ein månads opphald i Paris med støtte frå *Le Programme franco-norvégien.*).

På grunn av den økonomiske situasjonen har instituttet måtta avvikla ordninga med reisestøtte for stipendiatar. Frå og med 2017 vil ph.d.-kandidatane vera avhengig av reisestøtte frå eksterne kjelder. Elles har fleire av ph.d.-kandidaten ved LLE siderettleiar ved eit utanlandsk universitet, noko som bidreg til å utvida kandidaten sitt internasjonale nettverk. Det er ønskeleg at alle ph.d.-kandidatane på instituttet skal vera med på ein eller fleire internasjonale konferansar, og dei aller fleste får denne erfaringa i ph.d.-perioden. Instituttet husar jamleg internasjonale gjester, også ph.d.-kandidatar. Siste året har me motteke to ph.d.-kandidatar på lengre opphald ved LLE (frå Romania og Canada) og me ser at det vert knytt kontakt mellom gjestene og våre ph.d.-kandiatar.

23.02.2017

Forskerutdanningsmelding FOF 2016

Oppfølging av prioriteringer omtalt i forskerutdanningsmelding for 2015 og prioriteringer for 2017

I 2016 ble det oppnevnt egen funksjon som PhD-koordinator. Vedkommende sammen med forskningskoordinator har gjennomført midtveisevurderinger for alle aktuelle doktorander ved instituttet.

I 2016 vedtok instituttet en grundig revisjon av PhD-programmet. Dette innebærer et mer strukturert program som instituttet mener vil være en betraktelig kvalitativ forbedring for våre doktorander, både når det gjelder forberedelsen for jobbmarkedet innen filosofi og en bredere og bedre utdanning i selve faget. Oversikt over dette skal snart legges ut på instituttets webside. Beskrivelsen av planen kan foreløpig fås ved henvendelsen til forskningskoordinator Kevin Cahill.

Forholdet mellom forskerutdanning og forskningssatsinger ved fakultetet – beskrivelse av situasjonen og planlagte tiltak

Det er ennå uklart for FOF hva som menes med «Fakultetets forskningssatsinger».

Gjennomstrømning og underkjenning - beskrivelse av situasjonen og planlagte tiltak for å forbedre denne

Vi har ikke hatt spesielle problemer knyttet til dette.

Veilederopplæring – vurdering av situasjon, effekter og planlagte tiltak

Vi anser det viktigste tiltak å utvikle et forum der veilederne kan utveksle erfaring med hverandre. Vi har satt i gang dette i 2014 og har gode erfaringer.

Internasjonalisering – beskrivelse av situasjonen og planlagte tiltak

Vi rekrutterer også stipendiater internasjonalt, og planlegger å øke en slik rekruttering. Vi er med i cotutelle- avtaler, og planlegger økt samarbeid om PhD-utdanning, også med land utenfor Europa. De siste årene har fem PhD-studenter (fra Filippinene, Sør Afrika og Kina) avlagt doktorgrad ved FoF eller med hovedveiledning fra FoF. Etter alt å dømme vil denne trenden fortsette i 2017.

Forskerutdanningsmelding fra SKOK 2016

Veilederopplæring og karriereveiledning – beskrivelse av situasjonen og planlagte tiltak.

SKOK mener det er en fordel for ph.d.-stipendiatene at hovedveileder i dag i regelen er ansatt ved senteret. Det styrker stipendiatenes faglig identitet og integrasjon i forskningsfeltet, og legger til rette for tettere oppfølging og kvalitetssikring underveis i avhandlingsarbeidet.

I strategiplanen for 2016-2022 blir det også lagt vekt på å øke veiledningskompetansen og skape et sterkt fagmiljø for ph.d.-kandidater i og gjennom forskergruppen ved SKOK. Et annet tiltak for å sikre god kvalitet på innleverte avhandlinger og å hindre underkjenninger er å arrangere sluttseminar.

Oppfølging av fakultetets prioriteringer for forskerutdanningen. Forholdet mellom forskerutdanning og forskningssatsinger.

Målet for forskerutdanningen ved SKOK er at kandidatene skal tilegne seg spesialkompetanse i kjønnsforskning, som de sjelden eller aldri tilbys ved instituttene. Slik spesialkompetanse kan bidra positivt til å styrke kjønnsperspektiver innenfor fakultetets og UiBs ulike forskningssatsninger. I strategiplanen har SKOK som mål å arrangere tverrfaglige møtesteder og årlige samlinger for ph.d.-kandidater med interesse for kjønnsforskning, samt utvikle kurs som kan inngå i relevante deler av UiBs forskerutdanning.

SKOK arbeider kontinuerlig med å skape gode vilkår for trivsel og produktivitet, både faglig og sosialt, og forsøker å være lydhør for de signalene stipendiatene gir. Vi mener midtveisevaluering og sluttseminar er gode tiltak for å øke gjennomstrømmingen.

Alle SKOKs stipendiater er tilknyttet forskergruppen ved SKOK («Kjønnsforskningens grunnlagsproblemer»), og eventuelt også andre grupper eller klynger med felles forskningsinteresser. SKOK skal også videreutvikle undervisningen på ph.d.-nivå gjennom egne ph.d.-kurs og i samarbeid med den nasjonale forskerskolen.

Framover ønsker vi å styrke senterets tverrfaglige profil gjennom en mer aktiv rekruttering av ph.d.-er også fra andre fakulteter. Eksisterende løsning for tildeling av stipendiatstillinger via HF samt belønningsstrukturen ved UiB gjør dette svært vanskelig. SKOK vil be HF bidra til at det finnes en løsning som gjør at SKOK kan ivareta sin alluniversitetsfunksjon også når det gjelder forskerutdanning. SKOK arbeider også med å finne bedre løsninger for stipendiater som på grunn av sin fagtilknytning bør tas opp ved forskerutdanningen ved andre fakultet enn HF-fakultetet. Vi vil i den forbindelse foreta en gjennomgang av ansettelsesforhold, opptaksordning til forskerutdanning og krav til opplæringsdel.

Opptak, gjennomstrømming, frafall, disputaser og underkjenninger – kort beskrivelse av situasjonen og eventuelle tiltak for å forbedre disse parameterne

SKOK har sju aktive ph.d.-kandidater (hvorav fem er finansiert av HF-fakultetet, én er finansiert av SV-fakultet og én er finansiert av WAIT-prosjektet). Fire av disse skal etter planen levere i løpet av 2017, mens to begynte på sine løp i 2016. Den eksternfinansierte begynte i 2017. Gjennomstrømmingen er god med unntak av to kandidater som er forsinket på grunn av langvarige sykefravær.

Internasjonalisering – beskrivelse av situasjonen, eventuelle planlagte tiltak for internasjonal rekruttering og for å øke internasjonale opphold for ph.d.-kandidatene

I strategiplanen for SKOK for perioden 2016-2022 blir det fastslått at SKOK skal legge til rette for internasjonale forskningsopphold.

SKOK fortsetter sin samarbeidsavtale med Department for Women's Studies ved Duke University i USA. Samarbeidet omfatter utvekslingsmuligheter for studenter og faglig ansatte, forskningssamarbeid og samarbeid om ph.d.-utdanning.

SKOK har inngått samarbeidsavtale med Department of Women's, Gender and Sexuality Studies ved Barnard/Columbia University i USA, som gir våre ph.d.-kandidater tilgang til kurs, seminarer og biblioteksressurser ved institusjonen (og vice versa).

SKOK deltar i et prosjekt rundt fremragende forskerutdanning i samarbeid med Sverige, Ungarn og Sør-Afrika, finansiert av den svenske stiftelsen STINT. Prosjektet innebærer utvekslingsaktivitet, med workshop-er og forskningsopphold for ph.d.-kandidater, postdoktorer og stab. Et nytt SPIRE-prosjekt viderefører og utvider dette arbeidet når SKOK er vertskap i 2017.

Gjennom det nye WAIT prosjektet viderefører SKOK det STINT-initierte samarbeidet med African Centre for Migration and Society (ACMS) ved University of the Witwatersrand i Sør-Afrika og oppretter en rekke nye internasjonale samarbeidsrelasjoner til Universiteter i UK, Frankrike, Sverige og USA.

FORSKERUTDANNINGSMELDING SVT 2015

SVT har egne kandidater som inngår i forskerutdanningen ved UiB, samtidig som senteret også er innholdsleverandør til forskerutdanningen, gjennom opplæringen i vitenskapsteori og etikk. Følgelig er SVT den eneste faglige enhet som gjennom sin undervisning møter så godt som alle ph.d.-studenter ved UiB, med unntak av kandidatene ved MOFA og JUS.

Veilederopplæring og karriereveiledning – beskrivelse av situasjonen og planlagte tiltak.

SVT har ikke hatt en systematisk veilederopplæring, men har jevnlig egne lærermøter der veiledning er fast sak på dagsorden og blir diskutert systematisk. I 2016 hadde SVT et to-dagsseminar for de fast vitenskapelig ansatte for å videreutvikle undervisningstilbudet ved SVT. SVT har også god erfaring med å opprette veilederteam for kandidater med ekstra behov.

SVT har heller ikke vektlagt noen systematisk karriereveiledning for sine kandidater, men har erfart at våre kandidater raskt får relevant arbeid etter oppnådd ph.d.-grad.

Oppfølging av fakultetets prioriteringer for forskerutdanningen. Forholdet mellom forskerutdanning og forskningssatsinger.

I senterets strategiplan 2016- 2022 heter det at senteret skal «konsolidere og videreutvikle undervisningstilbudet for våre egne kandidater. Opplegget skal kunne brukes nasjonalt og internasjonalt, for eksempel til sommerskoler.»

I 2017 vil vi holde fram med å tilby seminar for egne kandidater, og systematisere og videreutvikle opplæringsdelen. Vi organiserer bl.a. ph.d.-kurs som i tillegg til å være et tilbud for egne kandidater, er åpen for alle interesserte stipendiater og annonsert internasjonalt.

Alle ansatte ved SVT inkludert stipendiatene, deltar i forskergruppen Vitenskapsteori som fokuserer på kjernespørsmålene i senterets forskningsvirksomhet med særlig henblikk på å videreutvikle fagområdet vitenskapsteori. Forskergruppen skal blant annet tilby og tilrettelegge for opplæring i vitenskapsteoretiske problemstillinger og arbeidsmåter med særlig relevans for doktorgradsstudentene ved Senter for vitenskapsteori, samt styrke og videreutvikle kunnskapsbasen til undervisningstilbudene i vitenskapsteori ved UiB.

I tillegg deltar alle våre stipendiater på internseminar der de både kan legge fram eget arbeid og få respons på det og selv delta i kritisk diskusjon av andres arbeider. Målet er at seminarene i tillegg til å fylle alle krav til egnet forskerutdanning, skal gjøre deltakerne i stand til å inngå i kritisk dialog med fagfolk som arbeider innenfor aktuelle fagområder.

Alle våre kandidater blir også sterkt oppfordret til å delta på relevante internasjonale seminar og konferanser.

Opptak, gjennomstrømming, frafall, disputaser og underkjenninger – kort beskrivelse av situasjonen og eventuelle tiltak for å forbedre disse parameterne

SVT tok ikke opp noen nye kandidater i 2016, hadde én innlevering og disputas, og har for tiden bare tre aktive kandidater. I 2017 vil SVT få én ny universitetsstipendiat finansiert av Mat. Nat.

fakultetet. Av de tre aktive kandidatene er to av de en del forsinket på grunn av lengre sykefravær. SVT prøver å tilrettelegge arbeidsforholdene for disse tilpasset deres situasjon. Vi forsøker på alle måter å støtte opp om våre kandidater, og har for eksempel opprettet ekstraordinære veiledningsteam for kandidater som har ligget etter skjema. Vi regner likevel ikke med noen innleveringer i løpet av 2017.

Internasjonalisering – beskrivelse av situasjonen, eventuelle planlagte tiltak for internasjonal rekruttering og for å øke internasjonale opphold for ph.d.-kandidatene

SVT er et senter med en stor andel ansatte som er rekruttert internasjonalt. For tiden er alle stipendiatene rekruttert fra Norge, men SVT ønsker å rekruttere internasjonalt og vil vektlegge annonsering av nye stillinger i internasjonale kanaler som EURACCESS og gjennom aktiv bruk av egne internasjonale nettverk.

Alle våre kandidater blir oppfordret til å ha lengre internasjonale opphold i løpet av sin stipendperiode, og de aller fleste gjennomfører dette.

SVTs ansatte deltar i en lang rekke internasjonale nettverk og har prosjektsamarbeid på tvers av mange landegrenser. Alle våre stipendiater deltar aktivt i disse nettverkene med for eksempel flere presentasjoner på slike nettverkskonferanser i 2016.

Utdanningsmelding 2016

Institutt for arkeologi, historie, kultur- og religionsvitenskap

Dokumentet er behandlet i UUI ved AHKR, og godkjent slik det foreligger her.

Status for fremdrift og igangsatte kvalitetstiltak og vurdering av behov for nye, inkludert oppfølging av resultater fra Studentbarometeret. Orientering om gjennomførte programevalueringer i 2016 og status for revisjonsarbeidet i studieprogrammene. Informasjon om arbeid med økt gjennomstrømming og reduksjon av frafall i studieprogrammene.

I 2016 tilbød AHKR for andre gang introduksjonsemner, og et nytt kull programstudenter fikk dermed møte sitt spesialiseringsfag i første semester. Tilbakemeldingene fra studentene er gode, både når det gjelder disse emnenes innhold og plassering. Mens AHKR i 2015 organiserte sitt eget mottak, inngikk instituttet i fakultetets ordning med klassemottak høsten 2016. Dette var svært velorganisert og positivt for studentenes sosiale tilhørighet, men AHKR er uenig i at den faglige informasjonen og møtet med fagmiljøene kommer så sent i mottaksuken. Dette ønsker vi en ny vurdering av. For å legitimere den omfattende ressursbruken i tilknytning til klassemottaket, er det svært viktig at prosjektet følges opp av en grundig analyse av faktisk effekt på tilhørighet og frafall. To år etter at endringene i første semester og i mottaket ble innført, er det kanskje for tidlig å konkludere endelig om dette, samtidig som man skulle tro at tiltak som på denne måten er rettet direkte mot et helt kull, ville gi noen umiddelbare virkninger for kullet det gjelder. Vi imøteser rapporter om dette, der man også ser på instituttvise forskjeller mellom 2015-kullet, der bare noen institutt deltok i klassemottaket, og 2016-kullet, der alle fakultetets nye studenter inngikk i denne mottaksmodellen. Frafallet fra andre til tredje semester har ved AHKR gjerne vært høyere enn mellom første og andre semester. Om den nye studiestarten vil ha innvirkning her er for tidlig å si, men dette er noe instituttet vil følge med på. Vi har tro på at oppfølgingsarrangement som bygger videre på den AHKR-tilhørigheten instituttet legger grunnlaget for ved studiestart, vil kunne motvirke frafall utover i studieløpet. I 2016 arrangerte dessuten AHKR en felles mastermarkering for alle instituttets masterprogram, som erstatning for de tradisjonelle, fagvise markeringene som foregikk på ulik måte og på ulike tidspunkt. Dette også for å forsterke studentenes institutt-tilhørighet, som vi ønsker at de skal ta den med seg som et fundament etter endt studium – i tillegg til den faglige kompetansen og identiteten mastergraden gir.

AHKR har våren 2016 og høsten 2016 gjennomført uformelle undersøkelser blant studentene der vi har bedt dem om å melde inn forelesere de mener fortjener hederlig omtale for sin undervisningsinnsats. Svarene som har kommet har vært beskrivende og utfyllende, og vitner

om et stort engasjement hos studentene for undervisning. Svarene er i sin helhet videreformidlet til de omtalte foreleserne, og tilbakemeldingene oppleves som motiverende. Vi mener at det å verdsette og anerkjenne god undervisning bidrar til økt studiekvalitet, og at tiltak av mer formell art enn dette bør vurderes.

AHKRs forskningsetiske seminar, obligatorisk for alle instituttets masterstudenter, fikk i 2016 status som eget emne, AHKR300, og har nå flere studenter enn noen gang. Vi ser emnet som et viktig ledd i masterutdanningen.

AHKR201 *Praksis i arbeidslivet* mottok i 2016 HF-fakultetets Spurveuglepris, og blir fakultetets kandidat til Ugleprisen i 2017. Emnet er både tverrfaglig og praksisbasert, og utvikles stadig. Studentene gir svært gode tilbakemeldinger, og pågangen til emnet øker.

Programevaluering ved AHKR foregår jevnlig via programsensorordningen. I omleggingsprosesser som den kulturvitenskap har vært igjennom de siste semestrene, er programsensor en viktig sparringspartner og rådgiver.

AHKR arbeider kontinuerlig med å revidere og forbedre studietilbudet, i tråd med programsensorrapporter, evalueringer, interne strategier og politiske satsninger. I tiden som kommer vil vi jobbe med innføring av mer studentaktiv læring med allsidig og nytenkende bruk av digitale virkemidler. Etter- og videreutdanning vil også være et innsatsområde for instituttet. Også i 2017 vil organisering og finansiering av feltkursene i arkeologi være i fokus.

Feltkursene innebærer en rekke praktiske og finansielle utfordringer, men er svært viktige for å opprettholde en god studiekvalitet på arkeologi.

AHKR vil videreutvikle sin rolle som lærerutdanningsaktør, særlig i forbindelse med oppstart av den nye lektorprogrammet med master i historie eller religionsvitenskap.

Portefølje og dimensjonering: Planer for endringer og dimensjonering av studietilbud og opptak

I forbindelse med HF2018 har AHKR i 2016 planlagt at studieprogrammene i historie og kulturvitenskap skal erstattes av felles studieprogram i historie og kulturvitenskap på BA- og MA-nivå. Dette ble vedtatt i fakultetsstyret i desember. I overgang til felles program ligger det ved AHKR en neddimensjonering av emneporteføljen og opprettelse av fellesemner som skal kunne inngå i begge spesialiseringer. Arkeologi og religionsvitenskap skal beholde sine disiplinbaserte program, men også disse fagene arbeider med dimensjoneringen. Arkeologi har med sine temabaserte fordypningsemner gjort det mulig å justere fordypningstilbudet fra semester til semester i henhold til ressursituasjonen. Religionsvitenskap har på sin side redusert hyppigheten av noen av fordypningsemnene, slik at de bare tilbys annet hvert år. Slik bevares programmene tematiske mangfold uten å beslaglegge uforholdsmessig mye ressurser hvert semester.

Studiekvalitet koster, og for å opprettholde en god studiekvalitet er det sentralt å ha en kontinuerlig kontroll over hvor ressursene settes inn, hva de konkret brukes til, og om det de brukes til ser ut til å gi et godt resultat. AHKR etterlyser tydeligere vektlegging av dette ved fakultetet, ikke minst i prosesser som HF2018, og arbeider selv med å videreutvikle egne rutiner for en best mulig føring av det ressursregnskapet dette utgjør.

Økt opptak på PPU i historie i 2016 medførte et betydelig merbehov for didaktikkressurser som bare delvis lot seg dekke. Dette ga en klart redusert studiekvalitet på DIDAHIS-ernene. Dette er ikke en akseptabel situasjon, og ressursfordelingen knyttet til PPU-plassene må behandles og avklares. Dette er sentralt for UiBs renommé som lærerutdanner.

Oppfølging av handlingsplaner: Status for oppfølging av Handlingsplan for etter- og videreutdanning 2015-2017

AHKRs EVU-tilbud for Norsk sykepleierforbund (AHS-ernene) og tilbudet som retter seg mot museumssektoren (MUSE-ernene) er begge eksempler på EVU-virksomhet som dekkes av handlingsplanens innsatsområde B – *UiB satser på offentlig sektor og organisasjoner i arbeidslivet*. 19 kandidater tok i 2016 ett eller to EVU-emner innen arbeidslivsstudier (AHS). 18 museumsansatte tok emner innen forskning eller forskningsformidling (MUSE). Vi opplever samarbeidet med EVU-kontoret som svært godt.

Utdanningsmelding Institutt for fremmedspråk (IF) 2016

Status for fremdrift av igangsatte kvalitetstiltak og vurdering av behov for nye, inkludert oppfølging av resultater fra Studiebarometeret.

Flere av fagene ved IF har det siste året hatt digitaliseringsprosjekter, med innspilling av korte videoforelesninger («flipped classroom») som skaper rom for aktiv læring og en annen tilnærming til fagstoffet i møtet mellom student og foreleser. Man har gode erfaringer med dette på ENG100 (introduksjonsemnet). Det er ønske om å i større grad ta i bruk digitale virkemidler også på andre emner på instituttet. Både russisk og fransk har jobbet med alternative, digitale undervisningsformer i 2016. Erfaringer og ideer til alternative/nye undervisningsformer var tema i allmøter og undervisningsforum ved IF. En stor del av vurderingen gjennomføres digitalt, selv om vi pr. i dag mangler tekniske løsninger for digital eksamen i språk som bruker andre alfabet enn det latinske.

Deler av omstillingsmidlene i 2016 gikk til et «praksisprosjekt» som så på hvordan fag ved IF kan inkludere praksis i utdanningen. Det er utarbeidet en grundig rapport, og det er i tillegg søkt om eksterne midler til å gjennomføre en pilot for studenter ved IF våren 2018. Fransk har ellers i samarbeid med UQAM utviklet et praksistilbud for studenter på utveksling. Vi ser at mulighet for praksis kan virke rekrutterende og hindre frafall og styrke utdanningenes yrkesrelevans og kvalitet. I samarbeid med LLE og Karrieresenteret arrangerer vi skreddersydde jobbsøkerkurs for studentene våre, noe vi har svært gode erfaringer med. IF ønsker et tettere samarbeid med Karrieresenteret for å bevisstgjøre studentene om deres yrkesmuligheter. Resultater fra studiebarometeret viser at det er viktig å synliggjøre yrkesrelevansen. Det ble også satt av omstillingsmidler til en arbeidsgruppe som ha utredet grunnlaget for en eventuell fremtidig SFU-søknad fra IF, og til arbeidsgrupper som utvikler til fellesemner i hhv. litteratur og lingvistikk ved IF.

IF har ellers jobbet med å styrke utvekslingsmulighetene på studieprogram med få avtaler (særlig arabisk, kinesisk og engelsk) og det er opprettet flere nye studentutvekslingsavtaler. For fremmedspråksstudium er dette en viktig del av kvaliteten i utdanningene. Vi har ellers jobbet særlig med rekruttering til masterprogrammene i 2016, og fortsetter dette arbeidet i 2017.

Orientering om gjennomførte programevalueringer i 2016 og status for revisjonsarbeidet i studieprogrammene.

Instituttet mottok i 2016 programsensorrapporter for russisk, japansk, arabisk, kinesisk, engelsk og spansk. Emne- og programevalueringer ved IF blir diskutert i fagmiljøene og tatt opp i programstyrene. Eventuelle tiltak kan resultere i emne- og studieplanendringer, som igjen blir behandlet av UUI. Alle programsensorrapporter legges frem for UUI før de oversendes fakultetet/studiestyret og lastes opp i kvalitetsbasen. Ved IF blir i tillegg alle emnerapporter lastet opp i kvalitetsbasen.

Revisjonsarbeidet i studieprogrammene er utsatt ved HF på grunn av HF2018.

Informasjon om arbeid med økt gjennomstrømming og reduksjon av frafall i studieprogrammene.

IF har de to siste årene hatt en aktiv rolle i arbeidet med studiestartgrupper om høsten for nye studenter ved HF. Instituttet har svært god erfaring med gruppemottaket, og tilbakemeldingene fra studenter og forelesere er svært positive. Sammen med introduksjonsemnene i første semester, bidrar dette til at studentene møter faget tidlig i studiet, og at kullfølelsen øker.

Enkelte fag ved IF har prøvd ut en mentorordning for studenter. Erfaringene med mentorordningen

har imidlertid ikke vært særlig positive, siden oppmøtet fra studentenes side dessverre har vært dårlig. Mentorordningen vil derfor ikke være et satsningsområde fremover.

IF jobber ellers aktivt med å støtte fagutvalgene, blant annet gjennom semestervise frokostmøter, og oppfordrer til økt deltakelse og gjennomføring av sosiale tiltak som inkluderer alle på faget.

Enkelte av masterprogrammene ved IF har få studenter i hvert kull. Vi har derfor invitert alle nye masterstudenter ved IF til et felles frokostmøte. Vi har svært gode erfaringer med dette så langt. Oppmøtet har vært godt, og studentene på de ulike IF-fagene har blitt bedre kjent med hverandre og medstudentene de skal dele lesesal med i masterstudiet. Dette bidrar til å øke tilhørigheten, ikke bare til den enkeltes fag, men til instituttet og studentgruppen på master som helhet.

Portefølje og dimensjonering

- IF får en ny stilling i fagdidaktikk i spansk og ønsker å etablere Spansk som fag I i lektorutdanningen (MAHF-LÆFR) fra og med høsten 2018
- Kinesisk ønsker opptak til sitt bachelorprogram hvert år fra og med høsten 2017, uavhengig av en eventuell utsettelse av implementeringen av HF2018 for det nye bachelorprogrammet i øst-asiatiske studier.
- Engelsk ønsker å utrede mulighet for ha opptak til erfaringsbasert master i engelsk (VID-MAUENG) annethvert år fra og med høsten 2017.

Oppfølging av handlingsplaner: Status for oppfølging av Handlingsplan for etter- og videreutdanning 2015-2017

Videreutdanning ved IF

Etter tildeling av midler både fra Norgesuniversitetet og Utdanningsdirektoratet (Kompetanse for kvalitet - KfK) har både arabisk og spansk jobbet med å utvikle nye videreutdanningstilbud i 2016. Oppstart både for nettarabisk og for de nettbaserte KfK-kursene i spansk blir høsten 2017.

Det etablerte nettspansktilbudet er ellers for tiden preget av kanselleringer av kurs på grunn av få søkere. Våren 2016 ble innføringskurset SLAN600 kansellert. Høsten 2016 var det få søkere til det ene kurset på 100-nivå og det ble besluttet å kansellere det. Våren 2017 kjøres det to kurs på 100-nivå, mens både innføringskurset og emnet på 200-nivå er avlyst. Det vurderes om det bare skulle settes opp et kurs på 100-nivå per semester og om innføringskurset kun skal settes opp et semester per år eller legges ned.

Nettkinesisk ble kansellert i 2015/2016, men høsten 2016 var det nok søkere til å starte opp og kurset for viderekomne går denne våren. Digtysk er fortsatt foreløpig innstilt pga. manglende ressurser i faget. Fremmedspråksdidaktikk (FRAMDI, tilbud i fagdidaktikk for fransk, spansk og tysk for ungdomsskolelærere) har blitt innstilt på ubestemt tid i forbindelse med oppstart av de nye spanskkursene. I løpet av året skal studieplanen til det erfaringsbaserte masterprogrammet i undervisning med fordypning i norsk (VID-MAUENG) revideres.

Etterutdanning ved IF

På Faglig-pedagogisk dag (første fredag i februar hvert år) stiller IF med et bredt spekter med innlegg. IF har i tillegg arrangert egen fagdag for fremmedspråkslærere på høsten, men i 2016 ble denne dessverre avlyst. IF er i kontakt med fagnettverket for fremmedspråk i fylkeskommunen, og ønsker å satse på egne fagdager for fremmedspråkslærere videre.

Synnøve Ones Rosales, *undervisningskoordinator*
Silje Grønner Stang, *studieleder*

Utdanningsmelding for 2016 fra Instituttet for lingvistiske, litterære og estetiske studier, vedtatt av UUI 17. februar 2016

Utdanningskvalitet: Status for fremdrift av igangsatte kvalitetstiltak og vurdering av behov for nye, inkludert arbeid med økt gjennomstrømming og reduksjon av frafall i studieprogrammene.

Fagmiljøene ved LLE har i 2016 viet svært mye tid til arbeid med fakultetets prosjekt for revidering av studieprogramporteføljen, HF2018, både i tverrfaglige arbeidsgrupper og innad i egne miljøer. Hvordan studiekvaliteten kan ivaretas og videreutvikles som del av prosjektet har vært et gjennomgående tema i arbeidet, som fortsetter i 2017.

LLE fikk i 2016 en tildeling på 450 000 kroner øremerket strategiske tiltak, og midlene ble blant annet gitt til studiekvalitetsarbeid. Følgende tiltak ble iverksatt/videreført med disse midlene:

- Digital kultur arbeidet med etablering av utvekslings samarbeid med National University of Ireland Galway
- Allmenn litteraturvitenskap videreførte mentorordning, der masterstudenter fungerer som mentorer for nye studenter
- Nordisk litteratur utviklet kursopplegg for studentaktiv undervisning i forbindelse med å skrive en introduksjonsbok i sjangerteori
- Scandinavian Area Studies arrangerte sosiale tiltak for internasjonale studenter på kursene
- Fagmiljøet i teatervitenskap etablerte et prosjektarbeid for å utrede modeller for praksissamarbeid innen teatervitenskap og beslektede kultur- og kunsthistorie ved HF. Prosjektet har utarbeidet en rapport som blant annet tar for seg kjernesporsmål til praksis i humanistiske utdanninger og som vil foreslå både generelle praksismodeller og konkrete modeller for teatervitenskap. Ut fra dette arbeidet vil LLE jobbe med å etablere praksissamarbeid med lokale kunst- og kulturorganisasjoner på bachelor- og masternivå.

I samarbeid med Institutt for fremmedspråk arrangerte LLE en avslutning for masterstudenter høsten 2016, og LLE støtter fakultetets arbeid for å lage et felles arrangement for ferdige bachelorstudenter.

LLE vil følge opp de tiltakene som allerede er iverksatt, men vi vurderer at det ikke foreligger et umiddelbart behov for ekstraordinære tiltak før ny studieprogramportefølje er etablert.

Utdanningskvalitet: Orientering om gjennomførte programevalueringer i 2016 og oppfølging av resultater fra Studiebarometeret

Studieprogrammene ved LLE hadde i 2016 etablert avtaler med eksterne programsensorer med plan for evaluering av studieprogrammene. Noen program hadde avtaler som utløp ved utgangen av 2016, og det arbeides med å etablere nye avtaler. Evaluerte program i 2016 så langt var bachelor- og masterprogrammene i kunsthistorie, norrøn filologi og allmenn litteraturvitenskap. Rapportene vil behandles i programstyrene og så legges frem for Studiestyret. LLE ser at programsensorordningen kan utnyttes enda bedre, og vil jobbe for at kvalitetssikringsarbeidet får en tydeligere forankring ved instituttet. Omleggingen av porteføljen ved fakultetet vil virke inn på programsensorarbeidet, og det kan være hensiktsmessig med en gjennomgang av hvordan ordningen utnyttes på tvers av instituttene.

Det var 4 studieprogram ved LLE som hadde nok respondenter i Studiebarometeret til å gi resultater for 2015: bachelorprogrammene i allmenn litteraturvitenskap, kunsthistorie og språkvitenskap og masterprogrammet i digital kultur. Studentenes helhetsvurdering av de tre bachelorprogrammene var forholdsvis god (3,8-4,1 av 5), men programmene hadde svakere resultater med hensyn til medvirkning (3,1-3,5 av 5) og yrkesrelevans (3,0-3,4 av 5). Helhetsvurderingen av masterprogrammet i digital kultur var svært god (4,5 av 5), og programmet vurderes høyere enn gjennomsnittet for sammenlignbare utdanninger på alle indikatorer i undersøkelsen. LLE har ikke iverksatt spesifikke tiltak som resultat av undersøkelsen fra 2015.

For at flere skulle svare i 2016 ble det gjort en innsats for å informere studenter om Studiebarometeret med en oppfordring om å svare. LLE vil ta for seg resultatene for 2016 og vurdere behovet for umiddelbare tiltak.

Etter- og videreutdanning

[Status for oppfølging av Handlingsplan for etter- og videreutdanning 2015-2017.](#)

I handlingsplanen for etter- og videreutdanning vil UiB utvide porteføljen av utdanningstilbud rettet mot lærere. EVU-tilbudet ved LLE retter seg i hovedsak nettopp mot dem som vil eller som allerede underviser i skolen, og emnene er først og fremst spisset mot norskfaget som er det største av skolefagene. LLE er en aktiv bidragsyter i Faglig-pedagogisk dag.

Høsten 2016 var det en markant økning i antall søkere til Prisme, som retter seg mot undervisere av norsk som andrespråk for barn og voksne. Fagmiljøet bak Prisme fikk i 2016 midler fra Kompetanse Norge (tidligere VOX) til å videreutvikle tilbudet, og det planlegges å gi studenter anledning til å spesialisere seg i undervisning for barn eller for voksne. Videomaterialet som brukes i undervisningen skal oppdateres i samarbeid med DigUiB og UiB Videre.

Det var også en markant økning i søkertallene til Fjernord, som er et samlingsbasert studium i nordisk språk og litteratur som gir undervisningskompetanse i norskfaget. LLE hadde to nye studietilbud for lærere fra høsten 2016: Norsk 1 og Norsk 2, som går under «Kompetanse for kvalitet»-ordningen til Utdanningsdirektoratet og inkluderer fagdidaktiske tema og er rettet mot dem som underviser eller vil undervise i norsk på 8.-13. trinn.

LLE tilbyr et erfaringsbasert masterprogram i undervisning med fordypning i nordisk språk og litteratur. Programmet er rettet mot lærere i mellom- og ungdomstrinnet av grunnskolen og lærere i videregående skole. I løpet av 2017 skal studieplanen til programmet revideres, og det må foretas en vurdering av bruken av faglige ressurser sammenlignet med det ordinære studietilbudet.

Fagmiljøet bak emnet Praktisk informasjonsarbeid mottok i 2016 stimuleringsmidler fra UiB Videre til å utvikle et EVU-emne rettet mot kommunikasjonsarbeidere innen kultur, forskning og undervisning. Arbeidstittelen til emnet er Hermod: Retorikk, kultur og samfunn, med planlagt oppstart vår 2018.

LLE har fått forespørsel fra Hordaland Fylkeskommune om at det samlingsbaserte kurset for lærere i videregående skole som underviser eller skal undervise minoritetsspråklige elever kan tilbys på nytt.

EVU-virksomheten ved LLE svarer i dag godt til målene i handlingsplanen for etter- og videreutdanning, og tilbudene er etterspurt. På grunn av den pressede ressursituasjonen, særlig for nordiskfaget, og den usikre finansieringsmodellen for EVU, kan driften av tilbudet ved LLE på sikt få konsekvenser for det ordinære studietilbudet ved instituttet.

UTDANNINGSMELDING 2016 - FOF

Utdanningskvalitet: Status for framdrift av påbegynte kvalitetstiltak og vurdering av behov for nye, oppfølging av resultat frå Studiebarometeret, og informasjon om arbeid med økt gjennomstrømming og reduksjon av fråfall i studieprogramma

Hovudfokus på undervisningssida var evaluering og ev. justeringar av dei reviderte studieprogramma, BAHF-FILO og MAHF-FILO med tilhøyrande emneplanar. På bakgrunn av tilbakemeldingar frå studentar og tilsette har me gjort nokre små endringar både på bachelor- og masternivå, først og fremst knytt til arbeidskrav og vurderingsformer.

For både MAHF-FILO og BAHF-FILO er instituttet no inne i ein prosess der me ser på moglegheita for å revidere studieplanen. Intensjonen er å sikre den faglege breidda i gradane, effektivisere undervisninga, samt gjere studieløpa meir forskningsbaserte. Endringane er venta å tre i kraft frå hausten 2017.

Ved å synleggjere moglegheita for utveksling både for lærarar og studentar har me i 2016 sett ei lita auke både for student- og lærarmobilitet.

Når det gjeld innreisande studentar så har dette vore eit satsingsområde for instituttet og me kan syne til sær gode tal: me har nesten like mange innreisande studentar per semester som me har programstudentar (mellom 20 og 30).

Instituttet konstaterer at MAHF-FILO ligg over gjennomsnittet i alle kategoriane (Læringsmiljø, Medverking, Inspirasjon og Yrkesrelevans) i Studentbarometeret. For kategoriane Medverking og Yrkesrelevans er verdiane like vel for låge og instituttet vil ta grep for å få desse auka m.a. gjennom meir forskningsbasert undervisning, og å trekke lærnader frå instituttet sin ferske Alumnus-undersøking.

For BAHF-FILO og BAHF-RET var det for få respondentar til at ein kan trekke nokre konklusjonar.

Instituttet har i 2016 vidareført mentorordninga for våre studentar. Mentorordninga går ut på at dei nye studentane møter ein tildelt fagleg tilsett 2 til 3 gongar per semester. Evalueringar tyder på at dette har vore eit positivt tiltak og me vil ta med oss denne ordninga inn i 2017.

Instituttet fekk i 2015 tildelt midlar til rekruttering og studiekvalitet. Prosjekta som fekk allokert midlar blei i all hovudsak ferdigstilt i 2016 og omfatta: kurs i antikkens filosofi i Hellas (utsett til 2017), Alumnuskartlegging, Rekrutteringsfilm: FIL124, Nye evalueringsverktøy (sokalla «klikkere») brukt i undervisningsaugemed)

Når det gjeld informasjon om arbeid med økt gjennomstrømming og reduksjon av fråfall i studieprogramma vil instituttet arbeide vidare med dette. Mentorordninga blir vidareført. Det er særleg i studentane sitt første studieår me ser fråfall, så det vil vere viktig for instituttet å vidareføre/iverksette tiltak som integrerer ferske studentar både sosialt og fagleg så tidleg som mogeleg. Me har for tida eit sær aktivt fagutval med studentar som me ser har ein særleg positiv effekt. Instituttet vil legge til rette for at fagutvalet får både økonomisk og rommeleg spelerom.

Utdanningskvalitet: Orientering om gjennomførte programevalueringar i 2016 og status for revisjonsarbeidet i studieprogramma.

På BAHF-FILO blei dei fleste emna på 100-nivå (samt nokre på 200-nivå) under ny struktur evaluert i 2016.

Det blei ikkje gjennomført programsensur i 2016. Instituttet fekk først på plass ny programsensor våren 2015. MAHF-FILO og BAHF-FILO skal evaluerast grundig både på program- og emnenivå gjennom heile 2016. Det same vil gjelde for BAHF-RET.

Program- og emneevalueringar blir etter hovudregelen lasta opp i universitetet sin studiekvalitetsdatabase.

Portefølje og dimensjonering: Planer for endringar og dimensjonering av studietilbod og opptak.

Instituttet har planar om å opprette ei ny spesialisering på MAHF-FILO: «Philosophy, Politics, Economics»

Instituttet har planar om å opprette eit nytt tverrfakultært masterprogram: Masterprogram i «Philosophy and Public Policy»

Oppfølging av handlingsplanar: Status for oppfølging av Handlingsplan for etter- og videreutdanning 2015-2017.

Instituttet oppretta i 2015 to vidareutdanningsemne: FIL623 - Etikk for helsearbeidarar og FIL624 – Forskningsetikk som instituttet vil tilby ved behov. Desse blei ikkje tilbudd i 2016.

UTDANNINGSMELDING fra SKOK 2016

Utvikling av studietilbud, studieprogram, fagmiljø og studentrekruttering

SKOK har omstrukturert Bachelorprogram i kjønnsstudium for å gjøre programmet mer robust. Omleggingen gjør at programemnene og spesialiseringsemnene nå kommer i egne semestre, noe som letter timeplanleggingen. Studieplaner for en ny spesialisering i sosialantropologi er også utviklet for bedre å ivareta den samfunnsvitenskapelige delen av programmet.

Høsten 2016 startet de første studentene på SKOKs nye Årsstudium i kjønn, seksualitet og mangfold. Årsstudiet ble opprettet på anbefaling fra en arbeidsgruppe med medlemmer fra SKOK, HF-Fakultetet og SA i første rekke for å styrke bachelorgraden, men med muligheten for at bacheloren på sikt kunne erstattes av Årsstudium i kombinasjon med Masterprogram. En eventuell ny gjennomgang av bachelorprogrammet er mest hensiktsmessig når man kan forvente å se effekter av endringene i programmet (dvs. etter at minst et kull er igjennom det nye årsstudiet).

Opprettingen av årsstudiet ser ut til å ha hatt en positiv effekt på søker tallene. Bachelorprogrammet og årsstudiet hadde henholdsvis 165 og 378 søkere. Det ble tatt opp 30 studenter på årsstudiet, og 20 studenter på bachelorprogrammet høsten 2016 (tall basert på DBH). Emnet KVIK100/110 (10/15 SP) uteksaminerte 20/16 studenter høsten 2016. KVIK102 Likestilling og mangfold (15 SP) uteksaminerte 34 studenter. I emnet KVIK201 Kjønnsteori (15 SP) avla 13 studenter eksamen i 2016. Sistnevnte emne vil fra og med høsten 2017 være et 3. semesteremne for gradsstudentene. Da vil vi mest sannsynlig også få økt studentantall, i tråd med økt antall programstudenter.

I forbindelse med opprettelsen av årsstudiet har vi utviklet emnet KVIK110 Innføring i kjønnsstudium med utvida semesteroppgave (15 SP), som er en utvidet versjon av førstesemesteremnet KVIK100 Innføring i kjønnsstudier (10 SP). Under emnet KVIK 206 Gender and sexuality in a global context, har vi utviklet kurset "Gender, migration and time". Kurset prøver ut nye former for studentaktiv læring og gir studentene anledning til å diskutere pensum med forskere i det NFR-finansierte prosjektet *Waiting for an uncertain future: The temporalities of irregular migration*. Kurset rekrutterer studenter fra en rekke fagdisipliner og landbakgrunn, og har – med sin alternative undervisningsform – bidratt til en tett kopling mellom forskning og undervisning, og stor grad av interaksjon mellom studenter og "lærere". KVIK 206 går på engelsk og tiltrekker seg et betydelig antall internasjonale studenter.

Undervisningsressurser/behov og langtidsplaner for undervisning i kjønnsstudier

Det er i utgangspunktet god balanse mellom undervisningsressurser og undervisningsbehov ved SKOK. Fagmiljøet er lite, men det er mulig å avvikle forskningsfri for fast ansatte uten at det utløser vikarbehov, og må derfor ses på som robust. SKOK vurderer kontinuerlig studietilbudet opp mot undervisningsressursene ved senteret. Dersom studentmassen fortsetter å øke og vi skal ta

opp flere studenter enn planlagte studieplasser, så må det likevel vurderes å øke undervisningsstaben.

SKOK har også en langsiktig målsetning om å utvide undervisningstilbudet til å omfatte masternivå. UiB, som et av landets største universiteter, bør ha et slikt tilbud. Senteret mangler foreløpig dessverre ressurser til å opprette eget masterprogram, men ønsker å være i dialog med relevante miljøer v/UiB om muligheter for samarbeide på masternivå. Vi har spilt inn egnede emner til styringsgruppen for det strategiske satsningsområdet Globale samfunnsutfordringer, der særlig KVIK 206 vil være svært aktuelt. Behovet for en Mastergrad i kjønnsstudier ved UiB øker med veksten i antall studenter på BA-nivå som nå forsvinner til andre norske universiteter. Samtidig vil en slik grad være med å sikre et høyt kompetansenivå på kjønnspektiver innen ulike fagfelt v/UiB – noe som i økende grad kreves i forbindelse med publisering og ekstern forskningsfinansiering.

Oppfølging av prioriteringer omtalt i utdanningsmeldingen og planer framover

SKOK jobber aktivt med rekruttering, og produserte i samarbeid med en dansk kunstner en rekrutteringsfilm som ble publisert på nettet vinteren 2016.

Vi arbeider fortsatt med å finne en løsning på tekniske barrierer som gjør det vanskelig å synliggjøre vårt tverrfaglige studieprogram på nettsidene til flere fakulteter enn Det humanistiske fakultet.

I 2017 vil SKOK prioritere å videreutvikle Bachelorprogram i kjønnsstudium ved å foreta emnerevisjoner med tanke på å skape et bedre forhold mellom undervisning og evalueringsform. Vi vil fortsette å forbedre informasjonsflyten mellom senteret og samarbeidsinstituttene gjennom koordinering mellom SKOKs studieadministrasjon og de involverte instituttene, slik at endringer i emneportefølje og studieplaner fanges opp tidlig.

Vi vil jobbe videre med å få god synergieffekt mellom BA-programmet og årsstudiet. Vi vil også fortsette å jobbe med rekruttering til årsstudiet blant annet gjennom fokus på relevans for arbeidslivet, og med kontakt med institutter som tilbyr utdanningsløp der et årsstudium i kjønn, seksualitet og mangfold vil kunne være relevant/ ønskelig for studentene.

HF 2018

I forbindelse med gjennomgangen av studieprogramporteføljen ved fakultet foretok SKOK en grundig gjennomgang av undervisningen ved senteret. SKOK opprettet en arbeidsgruppe bestående av Forsknings og Undervisningsutvalget ved SKOK og en utvidet arbeidsgruppe som besto av Programstyret for BAHF-Kjønn. Arbeidsgruppen forslo å utvikle emnet KVIK 201 Kjønnsteori til valgfritt obligatorisk emne for MA-studenter på HF siden svært mange skriver oppgave med kjønnspektiv uten å ha bakgrunn i kjønnsteoretisk tenkning. Dette ville ha styrket ivaretagelsen av kjønnspektiver i fakultetets studieprogramportefølje. Arbeidsgruppen

kom også med innspill til måter å redusere sårbarhet i kjønnsemnene som undervises ved fakultetet samlet sett gjennom tettere samarbeid mellom instituttene. Innspillene ble ikke tatt inn av prosjekt og styringsgruppen, men SKOK har inngått samarbeid med Nordisk og Samtidskultur hvor KVIK 201 inngår som valgfritt obligatorisk emne. Samtidskultur vil også å oppgi KVIK 101 som anbefalte frie studiepoeng.

Studiekvalitets- og læringsmiljøtiltak

SKOK har satt i verk flere tiltak for å redusere frafall fra bachelorprogrammet, inkludert studentmottak for førstesemesterstudenter, økt tilrettelegging for aktivitet i fagutvalget, tildeling av akademisk kontaktperson til studenter, og flere faglig-sosiale tilbud som faglunsjer og filmkvelder. Det vil vi fortsette med i 2017.

SKOK har hatt særlig fokus på forholdet mellom undervisning og eksamensformer i 2016, og er i gang med revisjon av alle emnene med dette for øyet. SKOK har tatt i bruk digital eksamen i emner det er aktuelt, og har nå kun digitale kompendier i bruk i emnene våre.

Utfordringer i studiekvalitets- og læringsmiljøarbeidet

SKOK fortsatt fokusere på rekruttering og frafallsproblematikk, og vil videreutvikle tiltakene som er iverksatt. Tiltakene ser ut til å ha økt kullfølelsen blant programstudentene. En utfordring framover blir å bedre integrasjonen mellom årsstudiestudenter og programstudenter. Det vil også være ledd i arbeidet med å rekruttere nye programstudenter fra årsstudiet. Arbeidet med å rekruttere flere utenlandsstudenter til det engelskspråklige emnet har gitt resultater, og vi vil fortsette dette arbeidet.

Studieprogramevalueringer, gjennomføring og planer framover

Programsensor Anne-Birgitte Rønning leverer sin siste programsensorrapport i februar 2016. Programsensor ble brukt som ekstern sensor for alle SKOKs emner høsten 2015, slik at karakternivået grundig kunne gjennomgås. Programsensor konkluderte med at karakternivået er i tråd med karakternivået ved andre institusjoner. SKOK har ansatt ny programsensor, som leverer sin første rapport i 2017.

Status for aktivitet i etter- og videreutdanning og planer framover

SKOK har ikke noe EVU-tilbud. Noen av emnene i årsstudiet egner seg til utvikling av mer fleksible og yrkesrettede EVU-kurs innen likestillings- og mangfoldsproblematikk, men pga manglende ressurser vil ikke dette prioriteres i 2017.

UTDANNINGSMELDING FRA SVT - 2016

Utdanningskvalitet:

Da SVT ikke har ordinære studieprogram på bachelor- eller masternivå er en rekke av punktene vi er bedt om å omtale i meldingen ikke aktuelle, og blir derfor heller ikke omtalt.

SVTs primære undervisningsoppdrag er knyttet til doktorgradsutdanningen ved UiB der SVT har ansvar for undervisningen i vitenskapsteori og etikk ved alle fakultet bortsett fra Det medisinsk-odontologiske fakultet og det Det juridiske fakultet, men det arbeides langsiktig med dette å få på plass avtaler med disse fakultetene også.

I forhold til studiekvalitet jobbes det bl.a. med å gjøre undervisningsoppgavene mer robuste ved å utvikle et helhetlig og grunnleggende rammeverk av sentrale undervisningsmoduler med litteraturhenvisninger og kilder for å øke fleksibiliteten og sikre kontinuiteten i vitenskapsteoriundervisningen i p.hd.-utdanningen. Vi ser for oss en økt vektlegging av digitale medier i framtiden. Dette vil også være med på å bidra til økt fleksibilitet og til å realisere målet om tverrfaglighet i forskerutdanningen.

Portefølje og dimensjonering: Planer for endringer og dimensjonering av studietilbud og opptak.

SVT har i 2016 fortsatt arbeidet for å konsolidere det tverrfaglige studietilbudet på bachelornivå, de såkalte dannelsesemnene. I 2016 hadde emnene 43 beståtte eksamener og en studiepoengsproduksjon på 215stp.

Våren 2017 har SVT 124 oppmeldte til emnet *VIT215 Menneske på flukt. Kva veit vi og kva bør vi gjere?* Den økte tilstrømmingen skyldes den dagsaktuelle tematikken, samt økt fokus på rekruttering til dannelsesemnene. Det virker som at de to siste årenes innsats for å synliggjøre dannelsesemnene både blant studenter og ansatte ved universitetet har gitt resultater.

SVT skal i 2017 fremlegge planer for å igangsette et tverrfakultært og tverrfaglig VIT300 emne i vitenskapsteori. Dette tilbud vil samle sentrale temaer i studier av vitenskap og teknologi, samt skjæringsfeltet vitenskap og samfunn. Tilbudet skal i hovedsak være basert på lærebøker og gi studerende fra andre fag relevant innblikk i vitenskapsteoretiske temaer.

SVT skal i 2017 utrede muligheten for å opprette et tverrfaglig masterprogram i vitenskapsteori gjennom samarbeid med andre institutter og fagmiljøer.

SVTs ansatte bidrar i tillegg med ulike enkeltbidrag til emner på alle nivå i en rekke fagmiljøer og fakulteter. SVTs ansatte har i 2016 bidratt med fagkompetanse innen vitenskapsteori og etikk i undervisningsopplegg ved flere av fakultetene ved UiB på ulike nivå. Til sammen utgjør dette et vesentlig antall undervisningstimer som kommer i tillegg til SVTs primære undervisningsansvar på 900-nivå, men dette ansees som en så viktig del av senterets tverrfaglige rolle ved UiB at alle ansatte blir oppfordret til å bidra bredt og er noe senteret fortsatt ønsker å bidra med.

Utover dette er det også andre undervisningstilbud der SVT har fått en sentral rolle. Mens mange av de nevnte tilbudene ikke bygger på skriftlig nedfelte forpliktelser for SVT, står studietilbudet i nanoteknologi i en særstilling idet UiBs nano-programmer bygger på et prinsipp om tverrfaglighet der nanoetikk skal inngå både i bachelorgraden og mastergraden. Som eneste fagenhet ved UiB med forskningsbasert kompetanse i nanoetikk, ble SVT derfor bedt om å bidra fast inn i NANO100 og videre om å drifte emnet NANO310 Nanoetikk (5 studiepoeng). Vi har fortsatt, etter gjentatte ganger å ha tatt det opp med MN-fakultetet og Studieadministrativ avdeling, ikke fått avklart en finansieringsmodell og endog finansiering av dette emnet, men vi har av hensyn til studentene likevel gitt undervisning i emnet – vederlagsfritt.

SVT har så langt ikke hatt egne etter- og videreutdanningstilbud. Det er heller ingen planer om å utvikle slike tilbud i løpet av 2016.

UNIVERSITETET I BERGEN

Universitetsdirektøren

Universitetsmuseet
Fakultetene

Referanse

2017/314-STVE

Dato

05.01.2017

Forsknings, forskerutdannings- og utdanningsmeldinger 2016

Som del av arbeidet med universitetets forskningsmelding, forskerutdanningsmelding og utdanningsmelding, skal det utarbeides egne meldinger fra fakulteter og institutter. Institusjonens meldinger skal behandles i Universitetsstyret i første halvår.

Universitetsledelsen er opptatt av at meldingene skal ha et hensiktsmessig format, som både sikrer effektiv rapportering og tydelig får fram satsinger og resultat, styrker og svakheter. Meldingene bør derfor ikke være mer enn 6 sider totalt. Maler for meldingene følger vedlagt.

Frist for innlevering settes til 21. april 2017. Meldingen vil bli drøftet i utdanningsutvalget og forskningsutvalget før endelig behandling i universitetsstyret.

Tore Tungodden
ass. universitetsdirektør

Steinar Vestad
seniorrådgiver

Vedlegg:

1. Maler for meldinger 2016

Kopi:

Forskningsadministrativ avdeling
Studieadministrativ avdeling

Dette er et UiB-internt notat som godkjennes elektronisk i ePhorte

Universitetsdirektørens kontor
Telefon 55 58 20 01
Telefaks 55 58 96 43

Postadresse
Postboks 7800
5020 Bergen

Besøksadresse
Muséplass 1
Bergen

Saksbehandler
Steinar Vestad
55589252

Vedlegg

Mal for meldinger:

Punktene nedenfor angir områder som skal omtales i meldingene. Samlet lengde for meldingene skal ikke overstige 6 sider. Frist for innsending er 21. april 2017.

Utdanningsmelding:

- Utdanningskvalitet: Status for fremdrift av igangsatte kvalitetstiltak og vurdering av behov for nye, inkludert oppfølging av resultater fra Studiebarometeret. Orientering om gjennomførte programevalueringer i 2016 og status for revisjonsarbeidet i studieprogrammene. Vi ber også om informasjon om arbeid med økt gjennomstrømming og reduksjon av frafall i studieprogrammene.
- Portefølje og dimensjonering: Planer for endringer og dimensjonering av studietilbud og opptak.
- Oppfølging av handlingsplaner: Status for oppfølging av Handlingsplan for etter- og videreutdanning 2015-2017.

Forskerutdanningsmelding

- Oppfølging av fakultetets prioriteringer for forskerutdanningen. Forholdet mellom forskerutdanning og forskningssatsinger.
- Opptak, gjennomstrømming, frafall, disputaser og underkjenninger – kort beskrivelse av situasjonen og eventuelle tiltak for å forbedre disse parameterne
- Veilederopplæring og karriereveiledning – beskrivelse av situasjonen og planlagte tiltak.
- Internasjonalisering – beskrivelse av situasjonen, eventuelle planlagte tiltak for internasjonal rekruttering og for å øke internasjonale opphold for ph.d.-kandidatene

Forskningsmelding:

- Oppfølging av faglige prioriteringer og tiltak for økt tverrfaglig samarbeid.
- Prioritert forskningssamarbeid med andre forskningsinstitusjoner samt samfunns- og næringsliv - lokalt, nasjonalt og internasjonalt. Oppfølging av handlingsplan for internasjonalisering.
- Kort status for oppfølging av Handlingsplan for EU-finansierte satsninger
- Tiltak for økt publisering

Senter for vitenskapsteori
Institutt for arkeologi, historie, kultur- og religionsvitenskap
Senter for kvinne- og kjønnsforskning
Institutt for fremmedspråk
Institutt for lingvistiske, litterære og estetiske studier
Institutt for filosofi og førstesemesterstudier

Referanse

2017/898-UNU

Dato

16.01.2017

Forskningsmelding, forskerutdanningsmelding og utdanningsmelding 2016

Fakultetet har mottatt brev fra Universitetsdirektøren om meldinger for 2016 (sak 17/314).

Fakultetets meldinger skal behandles i fakultetsstyret 21. mars. I forkant av fakultetsstyrets behandling skal meldingene legges fram for hhv. Forsknings- og forskerutdanningsutvalget (forskningsmelding og forskerutdanningsmelding) og Studiestyret (utdanningsmelding).

For å ha tilstrekkelig tid til saksforberedelse ber vi derfor grunnenhetene om å oversende meldingene til fakultetet senest mandag 20. februar.

Ved utforming av meldingene ber vi om at enhetene tar utgangspunkt i malen i brevet fra Universitetsdirektøren (vedlagt). Fakultetets tre meldinger bør til sammen ikke overstige 6 sider, og enhetene bes derfor om å utarbeide kortfattede meldinger (1-2 sider per melding).

Utdanningsmelding

Vi ber enhetene om å ha spesielt fokus på første kulepunkt (*Utdanningskvalitet*) og tredje kulepunkt (*Oppfølging av handlingsplaner*) i sine meldinger. Fakultetet vil utarbeide svar på andre kulepunkt (*Portefølje og dimensjonering*).

Vennlig hilsen

Trine Moe
fakultetsdirektør

Unni Karin Utvik
seniorrådgiver

Dette er et UiB-internt notat som godkjennes elektronisk i ePhorte